

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 9.-10.

Ročník III.

Úlohy z praktického výcviku.

Škpt. Frant. Trud:

Praktický výcvik družstva na cvičišti nebo na plastickém stole.

Několik slov úvodem.

Rozvojem samočinných zbraní byla lineární taktika nepřetržitých a vyřízených řetězů, vyzbrojených jednotně puškou, téměř u všech státůúčastněných na světové válce vytlačena a definitivně nahrazena taktikou malých, nepravidelně do hloubky účelových skupin, vyzbrojených lehkou samočinnou zbraní, jejíž výhoda je v tom, že neobyčejně zvětšuje mohutnost palby pěchoty, lépe hospodáří lidskými silami a usnadňuje nutný vliv velení v boji.

Hlavním zdrojem palby těchto malých a pohyblivých skupin je lehká samočinná zbraň, jejíž pomocníky a strážci jsou pušky a granáty. Protože u nás není dosud hromadně zavedena vhodná lehká samočinná zbraň a ani nynějších lehkých, vlastně těžkých kulometů není dostatek, působí zavedení této osvědčené taktiky značné obtíže; nemůžeme se, snad právem, dosud vyzout z lineární taktiky a jest ještě dosti těch, kteří dosud nemají správné představy o novém způsobu boje, poněvadž ho neviděli a byli popleteni učenými přednáškami a diskusemi, ačkoli jest věc velmi jednoduchá a při praktickém znázornění s lehkým kulometem pochopitelná a přesvědčivá.

Nemám v úmyslu šířiti se o původu, velikosti, účelnosti, složení a vyzbrojení této základní bojové jednotky — družstva —, ježto tato otázka je předpisy již rozřešena. Jisto jest, že dnešní její vzhled není řešením konečným*) a že nynější její složení a vyzbrojení bude se pokrokem techniky a zkušenostmi měniti. Myslím, že se lépe našim cvičitelům zavděčím, jestliže v těchto statích znázorním a vysvětlím, jak tato základní jednotka podle nového cvičebního řádu bojuje a co se má všechno cvičiti, aby tyto malé jednotky, jež často z velké části rozhodují o výsledku boje, byly důkladně vycvičeny. Kromě toho chci zvláště naznačiti, jak se mají způsoby výcviku přizpůsobiti nové nauce, vyplývající z rozboru dnešního boje, jak si má cvičitel počínati, aby rozvíjel individualitu, podnikavost, myšlení, chtění a jednání každého vojáka, neboť tyto vlastnosti jsou v novém rozptýleném způsobu boje nevyhnutelné.

*) Ve Francii na př. se uvažuje již o novém složení družstva, jež se podstatně liší od nynějšího. Lehké kulomety mají být v četě sloučeny v jednu skupinu, vojini vyzbrojení puškami a granáty mají být také v četě sloučeni v několik skupin, aby se dosáhlo větší pružnosti manévru.

Aby každý mohl snadno pochopit způsob boje a výcviku družstva, volil jsem vysvětlení na konkrétních příkladech, jež jsem metodicky seřadil podle postupu při praktickém výcviku na cvičišti. Jednotlivá cvičení jsou zpracována tak, že jich lze téměř beze změny užít ke cvičením na plastickém stole nebo na tabuli a snadno přizpůsobit terénu cvičiště. Nutno však zduraznit, že uvedená řešení a rozpravy jsou jen návodem; změna situace, terénu, ducha vojsk, počasí atd., vyžaduje jiného řešení. Podle uvedených příkladů lze sestavit řadu jiných, snad i vhodnějších cvičení, takže vynalézavost cvičitelů se nikterak neomezuje.

Chci jen pomoci mladším důstojníkům a zvláště poddůstojníkům a inspirovat je k hledání nových cest.*)

Cvičení I.

Přibližovací pochod dotykové hlídky.

(Družstvo v čelním sledu roty.)

1. Osnova cvičení.

- a) Rozčlenění družstva jako dotykové hlídky.
- b) Postup dotykové hlídky na větší vzdálenost od nepřítele.
- c) Postup dotykové hlídky v blízkosti nepřítele.
- d) Různé případy za postupu.

2. Volba neb úprava terénu.

K tomuto cvičení zvolíme vlnitý terén s četnými úkryty, úvozy, porosty křovinami a malými lesy, s vesnicemi, osamělými domy, mosty atd. a zvolíme si nejvhodnější pásmo ke cvičení. Protože však terén nebývá v jednom pásmu tak bohatý, rozdělíme cvičení na několik fází a každou část konáme ve vhodném terénu. Změníme-li výchozí stanoviště, rozestavíme vojiny podle terénu tak, jak byli ke konci předešlého cvičení nebo jak by sem došli.

Konáme-li cvičení ve světnici, nakreslíme přiložený náčrtek na tabuli nebo utvoříme podle něho terén z písku na plastickém stole.

3. Účel cvičení — objasnění pravidel.

Dříve než oznámíme vojínům námět, je třeba vytknouti, co se bude cvičiti a objasniti základní pravidla provedení, abychom osvětili jejich rozumu a předešli základní chyby.

Proto se cvičitel zmíní několika slovy o přibližovacím pochodu a o dotykové hlídce. Vojiní jsou v pohybu, event. sedí.

Cvičitel vypravuje:

Když je vojsko daleko od nepřítele a nemusí se ničeho obávat, jde pohodlně v trojstupech po silnicích, dávaje jen pozor, aby se krylo proti nepřátelským letcům, kteří by snad přiletěli. Jakmile se však přiblíží k nepříteli asi na 10 km, může být i další cestě ohroženo palbou jak letectva, tak i nepřátelského dělostřelectva. Má-li se rychle a za nejmenších ztrát přiblížit k nepříteli, musí opustit nebezpečné cesty a trostupy, jíti přímo přes pole a nepravdělně se rozčlenit na malé skupiny do šířky a do hloubky, aby mohlo postupovati nepozorovaně a aby uniklo zhoubnému účinku palby. Tomuto způsobu postupu říkáme přibližovací pochod. Když se nepřítel prozradil střelbou pěchoty na krátkou vzdálenost, přibližovací pochod se končí a nastává boj — zjednání dotyku.

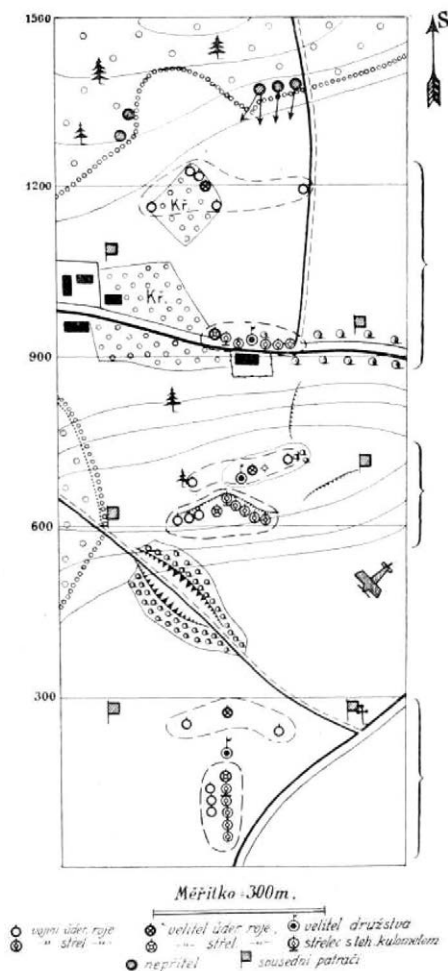
Za přibližovacího pochodu je daleko před vojskem jezdeckvo a lelectvo a blíže před ním menší části pěchoty, které mají za úkol

*) Při této příležitosti upozorňuji na knížku: „Výcvik nováčka“, kterou vydal „Svaz čs. důstojnictva“ a která obsahuje podrobné pokyny metodické pro výcvik družstva.

odhaliti a napadnouti vše, co je před nimi, skryti a chrániti vše, co je za nimi. Nazýváme je předvoj.

Předvoj pěších jednotek je značně rozčleněn do šířky i do hloubky, a to proto, aby mohl chrániti vojsko po celé frontě, aby sám nebyl nepřítelem překvapen a aby mohl s ním zjednatí dotyk za výhodných podmínek.

Jeho průzkumnou a zajišťovací činnost podporuje podle potřeby dělostřelectvo.

Za přibližovacího pochodu k nepříteli, s nímž dosud nejsme v dotyku, jsou obvykle čelní družstva prvního sledu předvoje dotykovými hlídkami, které jako lampy svítí do neznáma na cestu zadním sledům, vzdáleným as 300 kroků. Jejich úkolem jest pozorovati, zpravovati a bojovati tak, aby zadní sledy mohly skrytě a nerušeně postupovati, nebyly překvapeny a mohly zahájití další průzkumný boj za nejlepších podmínek.

Jak si počínají, objasníme si cvičením.

4. Námět ke cvičení (viz náčrt).

Když cvičitel objasnil vojínům základní pravidla, zavede družstvo v dvojstupu blíže křižovatky na silnici a oznámí mu námět, jako ústní rozkaz velitele čety, aby všichni věděli, oč jde.

1. **Síťuace:** Jízdní hlídky se utkaly 4 km na sever odtud (ukáže) s nepřítelem a byly jím zastaveny.

Naše rota jest v čemim sledu praporu, který má zjednatí dotyk s nepřítelem.

Naše četa postupuje sama v čelním sledu roty.

2. **Úloha:** Úlohou čety jest zjednatí dotyk s nepřítelem v severním směru (ukáže, ev. určí úhel pochodu).

3. **Rozdělení úloh:** Četa se rozčlení v družstva vedle sebe s rozstupem 100 kroků.

1. družstvo — vedoucí — postupuje severním směrem (ukáže v terénu nebo na náčrtku pomocné body).

2. družstvo jde vpravo a postupuje podle vedoucího (nebo lépe určí se směr).

3. družstvo jde vlevo a postupuje podle vedoucího (lépe určití směr na viditelný bod v terénu).

4. **Spojení:** Jdu za vedoucím družstvem.

Smluvená znamení:

volno — vzpažit s puškou v ruce,

nebezpečí — upažit s puškou v ruce,

nepřítel — vzpažit a mávat s puškou v ruce, v krytém terénu vystřelit bílou raketu směrem k nepříteli.

Námět se opakuje třeba dvakrát, aby všichni pochopili, event. se dá opakovat.

Pak oznámí cvičitel vše, čeho je třeba vojínům vědět stran značkování. Poznámky ke cvičení: Naše družstvo jest vedoucí; sousední družstva (velitel) jsou značkována modrým praporkem. Jsem velitelem čety.

Nepřítel je značkován vojiny s bílou páskou na čepici; střih cvičnými náboji.

Nepřátelské letadlo je značkováno výstřelem červené rakety; výstřel zelené rakety znamená, že letadlo odlétlo.

Začátek cvičení: dlouhé zapísknutí.

přerušení cvičení: dlouhé zapísknutí.

konec cvičení: několikeré dlouhé zapísknutí.

5. Organísace cvičení.

Zdárný a zajímavý vývoj cvičení vyžaduje pečlivé organisace značkování. Značkaři musí být vhodně rozestaveni a důkladně poučeni, aby nedošlo k nedorozumění a cvičení se nezvrtlo.

Cvčitel rozestaví a poučí značkaře obyčejně dříve než oznámí námět, a to buď přímo v terénu nebo podle náčrtku, asi takto:

Značkování sousedů: Vojín X značuje velitele pravého družstva a jde 80 kroků vlevo od vedoucího družstva; svůj postup řídí podle vedoucího družstva; zastaví se na kopci; pak postoupí a na silnici za kopcem znovu se zastaví.

Vojín Y značuje velitele levého družstva a jde 60 kroků vlevo; řídí se za postupu podle vedoucího družstva. Za špičkou lesa se zastaví a dá znamení volno; u domu na silnici zůstane stát.

Vojín Z značuje obyvatele; umístí se na pšíně na kopci; jakmile zamávám bílým praporkem, jde po pšíně s kopce dolů; po řízení se připojí k přibližujícím.

Značkování nepřítel:

Desátník x a 4 vojíní značkují nepřítel; každý má 5 nábojů. Dva vojíní postaví se do křoví za silnicí před lesem. Jakmile s kopce zamávám bílým praporkem, pohybují se tak, aby je vojíní s kopce viděli; pak utíkají vlevo do lesa a připojí se k desátníku. Desátník a 2 vojíní se umístí na špičku lesa za křovím. Jakmile se vojíní objeví na okraji křoví, pohybují se tak, aby vás viděli; pak vystřelíte několik ran na vojíní proti vám a zajdete do lesa.

Po skončeném cvičení vrátíte se na kopeček. Odchod!

6. Vývoj cvičení.

a) Postup daleko od nepřítele.

Když cvičitel oznámil námět a poučil vojiny o značkování, určí velitele a družstvo, které má daný úkol provést; ostatní nezařadí velitele a vojiny postupují s cvičitelem a přihlížejí. Není správné určit velitele a vojiny ještě před oznámením námětu a poučením, neboť ostatní nedávají pak pozor.

Velitel družstva zavede své družstvo do výchozí situace (v dvojstupu na silnici) a oznámí mu rozkaz.

Rozkaz velitele družstva.

Nepřítel hlášený v severním směru zastavil naše jezdeckto asi 4 km od nás.

Naše četa, postupující sama v čele roty, má zjednatí dotyk s nepřítelem.

Naše družstvo je vedoucí dotykovou hlídkou, druhé je vpravo, třetí vlevo; zadní sledy roty jsou 300 kroků za námi.

Úlohou družstva jest nepozorovaně prohledávat terén a oznámiti vhodné cesty, vyhledati nepřítele, oznámiti jeho místo a sílu a event. zatlačití nebo zajmouti slabé hlídky.

Velitel úderného roje a 2 úderníci, první vpravo, druhý vlevo, jdou jako patrači 40 kroků přede mnou s rozstupem asi 40 kroků; směr (ukáže) severní. Pomocné body: kopec, dům na silnici za kopcem, špička lesa. Úloha: prozkoumati terén, vyhledati nepřítele a hlásiti.

Ostatní vojiny jdou v zástupu (dvojstupu) za mnou.

Spojení v družstvu a se sousedy:

Volno — vzpažit s puškou v ruce;

v nebezpečí — upažit s puškou v ruce;

nepřítel — vzpažit a mávat s puškou nebo je-li to nutno vystřelit.

Jdu v čele zástupu za vedoucím patračem.

Patrači: Bodák vztyč! Nabíjet! Odchod!

Střelci: Prohlédnout sam. zbraň. — Za mnou, v zástup!

Provedení:

Patrači vztyčí a zamaskují bodáky, nabíjí pušky a uzavrou pojistky. Na povel velitele úderného roje: „Vpřed!“ uchopí zbraně volně do ruky, zaujmou svá místa a jdou rychle v naznačeném směru na kopec. Když popoší, vykročí ostatní vojiny na znamení velitele družstva vpřed a jdou v zástupu nebo v hloučku.

Vedoucí patrač zvolí si pozorovací stanoviště u pěšiny na kopci a jde rychle, bez zastávky, pozoruje přímo vpřed a směrem k úvozu. Levý patrač jde bez zastávky asi na stejné výši s vedoucím ke křovi v úvozu, připraven k palbě, rychle projde úvoz, zastaví se a dá znamení volno; na znamení velitele „vpřed“ jde skrčeně, pozoruje směrem k lesu, na levou stranu kopce. Právý patrač zaměří ke skupině stromů na kopci a jde, pozoruje vpřed a vpravo; je poněkud vzadu za ostatními.

Velitel družstva jde za patrači a pozoruje.

Objevení se letadla. Když se blíží k úvozu, vystřelí cvičitel červenou raketu.

Všichni patrači rychle ulehnu a nepohnou se, ale neustále pozorují terén, vojiny v zástupu skočí ke křovi u úvozu a skryjí se do stínu, pozorujíce letadlo, jak je vysoko.

Zastavení chodce. Na výstřel zelené rakety všichni pokračují v postupu.

Když se velitel družstva blíží ke kopci, dá cvičitel znamení značkami obyvatele.

Velitel družstva ho zastaví a vyptává se, jaký je terén, kde je nepřítel. Třetímu úderníku rozkáže, aby s ním počkal na místě a představil ho veliteli roty; sám pokračuje v postupu.

Velitel úderního roje zastaví se trochu za kopcem a pozoruje zvláště směrem k lesu; pak se připlíží na vhodné místo na vrch kopce, podívá se po stráni a pozoruje dům u silnice, křoví u vesnice a okraje lesa na protějším kopci.

Pravý patrač připlíží se ke křoví, prohlédne cestu před sebou, dům, silnici vpravo a okraj lesa na kopci. Levý patrač jde skrčeně vpřed, jakmile vidí přes kopec, zastaví se, pozoruje okraj lesa vlevo a plíží se vpřed; prohlíží křoví u vesnice od domu a křoví u lesa.

Velitel družstva jde vpřed ke strži za kopcem a velí u strže zadním vojínům: „Na místě v rojnici!“. Vojíní zalehnou a položí samočinnou zbraň i pušky na přední okraj strže. Velitel družstva jde vpřed.

7. Rozprava.

Cvičitel zastaví zapísknutím cvičení a svolá vojiny kolem sebe. Zbraně zůstanou na místě. Pak otázkami, jež adresuje veliteli družstva, vojínům vykonavatelům i přihlízejícím, probere průběh cvičení.

Cvičitel ptá se velitele družstva: Proč jste rozčlenil družstvo tímto způsobem?

Velitel družstva: Jsem velitelem dotykové hlídky, která může být překvapena postupujícím nepřítelem. Proto se chráním úderníky, které roztýlím tak, aby mě se všech stran kryli a pomáhali v pozorování, skrytě mohli postupovat a nebyli všichni najednou zajati nebo zabiti; při tom se však musí viděti mezi sebou i se sousedy a podle potřeby podporovat. Abych byl dobře chráněn vpředu a mohl se věnovati pozorování na všechny strany, určil jsem vedoucímu patrači směr.

Terén jest přehledný a nepřítel vzdálen, proto postačí 3 patrači. Kdyby byl nepřehledný nebo nepřítel blíže, pošlu jich více, třeba celý roj.

Ostatní vojiny jsem nechal v zástupu nebo hloučku proto, aby mohli snadno a skrytě postupovat a abych mohl kteréhokoli z nich nebo všechny ihned poslati v libovolnou stranu. Šli asi 40 kroků vzadu proto, aby nebyla samočinná zbraň překvapena, předčasně zničena a mohla včas účinně zasáhnouti. Celé družstvo musím stále ovládati, proto ho nemohu příliš roztýlit.

Šel jsem za patrači, abych mohl dobře pozorovati, včas hlásiti a se všemi byl ve spojení na dohled.

Poznámka: Není-li vojínům pojem a důležitost zajištění znám již z dřívějšího výcviku, je dobře, když to prakticky znázorníme tím, že hned na počátku cvičení rozstavíme v blízkosti nepřítele a jde-li velitel družstva bez ochrany, přepadne ho nepřítel prudkou palbou a zničí. Z tohoto případu pak vyvodíme nutnost zajištění.

Cvičitel se ptá jiného poddůstojníka z přihlízejících: Jak byste rozčlenil družstvo, které je bočnou hlídkou?

„Jsem-li velitelem bočné hlídky, mohu být přepaden zepředu i se strany. Proto bych vyslal patrače jednak vpřed, jednak na ohroženou stranu; samočinná zbraň by byla blíže ohrožené strany, aby mohla včas zasáhnouti.“

Je-li dostatek času, procvičí se postup bočné hlídky ve zvláštním cvičení. Cvičitel táže se přihlízejících vojínů: Jak postupovali patrači?

„Všichni šli vzpřímeně, protože byli kryti kopcem a nepřítel byl ještě daleko; šli rychle, aby co nejdříve dosáhli kopce; kopec

je důležitým místem, vhodným k pozorování. Nezastavili se, protože na místa za kopcem rádo stříli dělostřelectvo; malé úkryty jen zběžně prohledali, protože nemohou skrývat velkého nebezpečí pro vojsko. Nemohou se také zdržovat proto, aby nezpозdřovali postupu zadních sledů.“

Cvičitel se táže přihlížejcích: Jak si patrači počínali na kopci?

„Když byli ještě na svahu za postupu krytí, zastavili se, aby si mohli zvolit nejlepší místo k pozorování; pak se plížili vpřed, aby nebyli vidět. Jsme-li na kopci, je nás zvlášť dobře vidětí proti obzoru.“

Cvičitel se táže patračů: Co jste pozorovali za postupu?

„Prohlédli jsme svah před námi, pak nebezpečná místa: příkopy, silnice, domy, křoví, sousední okraj lesa a na protějším kopci. Vyhledali jsme si nové stanoviště k pozorování, skrytou cestu k němu a jak ho dosáhneme. Při tom jsme pozorovali velitele, abychom mu mohli dátí znamení.“

Jak jste hlásili?

„Dávali jsme smluvená znamení tak dlouho, dokud nás velitel neuviděl; při tom jsme naznačili směr pozorování. Aby nás dříve uviděl, upozornili jsme ho písknutím. Neběželi jsme k němu, protože bychom se prozradili a nepřítel by se nám mohl ztratiti.“

Cvičitel se ptá velitele družstva: Jak jste vedl družstvo?

„Šel jsem rychle vpřed ke strži na kopci. Pozoroval jsem levého patrače a pak patrače na kopci. Řídil jsem je znamením paže. Když jsem se blížil ke strži, dal jsem znamení v rojnici, aby vojíní dobře byli skryti ve strži, a byli pohotoví. Sám plížil jsem se vpřed a pozoroval.“

Cvičitel ptá se přihlížejcích: Jak si počínalo družstvo, když se objevilo letadlo?

„Patrači si lehli a nehýbali se, střelecký roj skočil do blízkého krytu. Jestliže se nepohybujeme neb ukryjeme pod stromy, keře, zvláště do stínů, pozorovatel s letadla nás nevidí.“

Cvičitel ptá se velitele cvičného družstva: Proč jste zastavoval značkáře obyvatele?

„Ptal jsem se ho po zprávách o nepříteli a jaký je před námi terén. Byl mně podezřelý, proto jsem ho určil k veliteli rotý. Kdyby šel někdo k nepříteli, nikdy bych ho nepropustil, aby nás neprozradil.“

Pokračování cvičení.

b) Postup blízko nepřítel.

Cvičitel velí vojínům zaujmouti dřívější postavení a dá znamení značkářům, aby se v křoví neopatrně pohybovali tak, aby je patrači zpozorovali.

Zůstane s přihlížejcími na kopci až do konce cvičení. Na dané znamení započne se cvičení.

Provedení: Vedoucí a pravý patrač zapisísknou a upažením s puškou v ruce hlásí nebezpečí. Velitel družstva leze skrčeně k vedoucímu a pozoruje.

Dva značkáři utíkají vlevo do lesa.

Nikdo z hlídky nestřílí. Velitel družstva se rozhodne k dalšímu postupu. Dá patračům znamení vpřed; k domu a ke křoví pošle dva nové patrače. Veliteli střeleckého roje nařídí připravit kulomet v úkrytu k palbě a skrytě zaujmouti palebné postavení na kopci; pomocníci zstanou v úkrytu. Zbylého granátníka odešle s hlášením k veliteli čety:

Nepřítel — dva muži — unikli z křoví 200 kroků za silnicí, do lesa; jdeme vpřed. Granátník hlášení opakuje.

Sám zůstane na kopci a bedlivě pozoruje.

Pravý patrač zvolí si stanoviště u cesty, skrytou cestu podél strže a rychle běží vpřed; prohlédne první příkop, přeleze silnici a když prohlédl druhý příkop a cestu před sebou, pozoruje křoví u lesa a okraj lesa na stráni; dá znamení volno.

Vedoucí patrač a za ním druhý běží rychle k domu, první obejde levou stranu, druhý pravou stranu, dají znamení volno, projdou kolem plotu na silnici a pozorují vlevo a vpřed k lesu.

Levý a za ním druhý patrač běží ke křoví; u stromu na cestě se zastaví a pozorují, pak projdou rychle křoví, zastaví se na vnější straně a pozorují vlevo a vpřed; zadní zvěd dá znamení volno.

Velitel družstva dá patračům znamení vpřed; též veliteli střeleckého roje dá znamení vpřed a sám běží k domu.

Velitel střeleckého roje velí: „Pozor! K přiskoku!“

Vojíní se ustrojí a připraví se. Na povel: „Vpřed!“ rozptýlí se a běží. U stromu se zastaví, aby vydechli. Pak pokračují v postupu a zaujmou palebné postavení v příkopu u domu, blíže velitele družstva.

Zatím dá cvičitel znamení značkařům, aby se pohybovali.

Pravý patrač, jdoucí po cestě, se zastaví a dá znamení: nebezpečí.

Velitel družstva velí: „K palbě — směrem k lesu — pět set!“

Patrači vlevo blíží se rychle, ale ostražitě ke křoví, rychle prohledají jeho kraje a ukryjí se vpředu.

Když nepřítel zahájil na ně palbu, střelí. Velitel družstva vystřelí bílou raketu směrem k lesu.

Cvičitel dá znamení k ukončení cvičení a shromáždí vojiny na kopci.

Rozprava.

Cvičitel shromáždí vojiny kolem sebe směrem k lesu, dá pohov nebo dovolí usednouti. Pak vhodnými otázkami probere postupně nejprve řešením velitele, pak průběh cvičení a konečně jiné případy a jejich řešení. Rozmluvy účastní se velitel družstva, vojíní cvičící a přihlížející i vojíní značkující nepřitele.

Cvičitel ptá se velitele cvičícího družstva: Proč jste se rozhodl k dalšímu postupu s kopce?

Nepřítel byl slabý a unikl nám. Mým úkolem je zjistit, kde je nepřítel, jak je silný, kam unikl, kromě toho musím zadní sledy chránit před překvapením. To vše lze dosíci jen postupem. Nesprávným by bylo zůstat na místě a střeliti; střelba by byla jednak neúčinná a potom by nás předčasně prozradila. Takovým počínáním bychom zpozždili nebo předčasně zastavili postup zadních částí.

Jak jste řešil tento postup?

Nepřítel je blízko a terén dosti nepřehledný; musím tedy postupovat opatrně. Patrače jsem zesílil a nechal jimi prohledat terén. Protože lze počítati s bojem, dal jsem znamení, aby se samostatně zbraň připravila k palbě a skrytě zaujala palební stanoviště tak, aby ihned mohla podporovat patrače. Pak jsem odeslal po spojce ústní hlášení o situaci a o svém rozhodnutí veliteli čety. Protože jsme kryti kopcem, může se spojka nerušeně a bezpečně pohybovat a neprozradí zadních sledů. Sám jsem zůstal na kopci, abych mohl pozorovat, říditi postup patračů a samostatnou zbraň. Nemohu jít vpřed s patrači, protože bych se zbytečně vydával v nebezpečí; jsem to já, který koná hlídku, ostatní mě mají podporovati.

Cvičitel ptá se všech poddůstojníků: Kterým požadavkům musí vyhovovati písemné hlášení?

Hlášení vyžaduje:

- a) jasnosti (vmysliti se do situace toho, kdo hlášení dostane),
- b) přesnosti (správné užívání jmen, důležité podtrhovat, udávati směr podle světových stran, udati den a hodinu, kdy se událost stala),
- c) stručnosti (správné zkratky, krátce, ale jasně),
- d) úpravy (zřetelné písmo, chránit před deštěm, udati místo, kde hlídka jest, hodinu, kdy bylo hlášení odesláno, jméno spojky, předem připravit si formuláře, opis hlášení si ponechat).

Cvičitel ukaže příklad písemného hlášení z dané situace a dá je po cvičení napsat.

Cvičitel se ptá přihlízejících: Jak postupovali patrači?

Patrači nestříleli, aby se neprozradili; šli buď rychle skrytou cestou nebo běželi, aby byli viditelní co nejkratší dobu, do nejbližšího úkrytu; obešli dům, okraj křoví, zastavili se na okraji k nepříteli a pozorovali úplně neviditelní.

Cvičitel ptá se patračů: Co jste pozorovali?

„Důkladně jsme prohlédli oba příkopy, okraje domu, křoví, okraj lesa, cesty před sebou a nejbližší vhodná stanoviště. Dali jsme znamení a pak postupovali dále k nejbližšímu úkrytu, stále připraveni k palbě. Levý patrač rychle postoupil vpřed, protože pro křoví u lesa neviděl.“

Cvičitel ptá se velitele družstva: Jak si počínal velitel družstva?

„Pozoroval jsem terén, zvláště okraj lesa, též patrače a řídil jsem je znamením. Když dali znamení „volno“ a postupovali dále, nařídil jsem postup střeleckého roje a sám jsem šel první vpřed.“

Cvičitel ptá se velitele střeleckého roje: Jak postupoval střelecký roj?

„Postup dál se po skupinách v rojnici, rychlými přískoky, abych poskytoval co nejmenší cíl a byl viděn nejkratší dobu.“

Kde se umístil?

Umístil se v příkopu u domu, aby byl co nejbližší velitele družstva a mohl dobře podporovat patrače střelbou na okraj lesa. Zaujal pohotovost, protože bylo hlášeno nebezpečí.

Cvičitel ptá se patračů, kteří stříleli: Proč jste stříleli?

„Chránili jsme se proti přepadení, hlásili tím nepříteli, upoutali na sebe pozornost a překáželi nepříteli v přesném míření.“

Cvičitel ptá se velitele cvičičího družstva: Jak jste hlásil nepříteli?

„Vystřelil jsem raketu, protože by spojka přišla pozdě a prozradila by zadní sledy; raketou jsem mohl dobře naznačit směr nepříteli.“

Je-li dostatek času, proberou se aspoň otázkami jiné případy, které se příležitostně procvičí.

Cvičitel ptá se přihlízejících poddůstojníků: Jak by si počínal velitel, kdyby počal nepřítel silně střílet?

Zahájil by palbu z lehkých kulometů, aby nepříteli zatlačil nebo na sebe upoutal; když by nepříteli zeslabil, přešel by k útoku. Kdyby palba stále rostla, zůstal by na místě a střílel, aby kryl rozvinutí a přiblížení zadních sledů.

Jak by dotyková hlídka postupovala dále lesem?

„Dal bych prohledati okraje lesa v blízkosti dotykové hlídky, chránil bych se celým rojem úderníků v čele a se střeleckým rojem šel bych asi 20 kroků za úderným, abych jej mohl dobře podporovat. Směr bych udržoval podle busoly. Abych byl jist, že chráním zadní sledy, počkal bych chvílemi, až by se přiblížily a pak bych rychle postoupil vpřed. Nebo bych použil k tomu několik spojek.“

Jak byste postupoval úvozem (defilé)?

„Byl-li by úvoz úzký a krátký, rychle bych jím prošel a počkal vpředu před úvozem, aby zadní sledy mohly bezpečně vyraziti. Byl-li by dlouhý, šli by vojíní po okrajích, pozorující úvoz i okolí.“

Jak byste si počíнал před vstupem do vesnice, zvláště v noci?

„Vyslal bych dva patrače do krajního domu; ti by se tiše přiblížili a naslouchali; pak by vnikli do domu a odvedli by jednoho obyvatele ke mně.“

Jak byste postupoval vesnicí?

„Nejprve bych dal prohledati okraje a vyptával se, pak bych vnikl do vesnice, vzal si vůdce, prohledal důležitá místa, zvláště nřbitovy a rychle vyšel ven.“

Jak byste prohlédl podezřelý dům?

„Nejprve bych dal prohlédnouti jeho okraje, vhodně bych umístil samočinnou zbraň, pak bych obsadil vchody a okna a sám s vojínem vnikl do domu; majetníka nechal bych jíti před sebou.“

Jestliže je vhodný terén k praktickému cvičení a dosti času, neprobíráme uvedené i mnohé jiné případy teoreticky, nýbrž je procvičujeme. Terén je však obyčejně takový, že aspoň některé případy je nutno vysvětlit teoreticky, když je pozornost vojínů probuzena praktickými případy.

Po skončené rozpravě vyvodí cvičitel poučení.

Poučení.

Když se přibližujeme k nepříteli, s nímž dosud nejsme v dotyku, chráníme se vždy menšími částmi vpředu, abychom nebyli překvapeni. Rota chrání se dotykovými hlídkami, které jsou asi 300 kroků vpředu. Hlídka jezdeckva i letectva nestací; k zajištění musí být použito všech zbraní.

Úloha těchto zajišťovacích hlídek jest velmi důležitá; mají velký vliv jak na využití terénu, tak na pozdější rozhodnutí k útoku; jejich nevýhodou je, že upozorňují na nás nepřitele; někdy jimi klameme nepřitele. Musí být vždy dobře zpraveny o situaci, terénu, směru a úkolu, býti lehké, aby se mohly dobře pohybovat a neutrpěly velkých ztrát, ale zase tak silné, aby je nepřítel nemohl ignorovat. Je to obyčejně družstvo, výjimečně roj.

Pamatujme, že jest to velitel, který koná hlídku, úderný roj jest jeho pomocným okem a zvláště ochranou, střelecký roj jest jeho kladivkem, jímž zahání slabé síly a podporuje práci patračů.

Patrači musí pracovati téměř samostatně, t. j. sami si voliti směr, stanoviště, cestu a způsob postupu; jejich úkolem je pozorovati, hlásiti a chrániti.

Poznámka. Uvedený způsob zdá se poněkud rozvláchný, ale na cvičišti bude velmi krátký. Jest jisté, že vojíní nebudou odpovídati tak, jak je napsáno, zvláště s počátku. Tehdy vyvoláme odpovědi četnějšími otázkami. Jest lépe probrati řádně jedno cvičení než 10 cvičení probrat jen povrchně. Jsou to rozpravy po cvičení, v nichž vojíní nejvíce získávají.

Učme poddůstojníky a vojíny pozorovat, přemýšlet a správně se vyjadřovati!

Přípravka pro Válečnou školu.

Major gen. štábu Julien Flipo, řádný profesor Váleč. školy:

Příprava na válečnou školu. — Rady uchazečům.

Rozhodnutím čís. 10.417 ze dne 11. srpna 1924 nařídil náčelník hlavního štábu, aby bylo po smyslu výnosů č. j. 50.455/Vých. ze dne 1. září 1922 a č. j. 125.052/Vých. započato opět s přípravkou na válečnou školu.

U každé divise a u každého ZVV jsou za tím účelem zařízeny kursy. Ale úkol připravovati důstojníky na zkoušky do válečné školy je nesnadný, žádá mnoho času a ztěží dosažitelné nepřetržitosti. A proto bylo rozhodnuto, aby válečná škola sama usměrňovala přípravné studium a uveřejňovala nadále ve Cvičebních listech taktické náměty a příkladná řešení.

Nadto, aby příprava nepostrádala žádeucí jednotnosti a aby byla práce důstojníků řídících přípravné kursy snadnější, bude v duchu povšechných směrnic uveřejněna řada námětů a příkladných řešení, obírajících se programem stanoveným látkou (válečnými dějinami, zeměpisem, naukou o zemském povrchu atd.). Věstníkem věcným, VI. ročník, část 26 ze dne 3. května 1924 byly ohlášeny zkušební předměty, jakož i výhodné studijní knihy a pomůcky, vypočteny podmínky pro přijetí do válečné školy a oznámen způsob zkoušek.

Zkoušky jsou tři:

1. prvou písemnou vyřadovací zkouškou mají uchazeči podati průkaz povšechného vzdělání;
2. další písemnou zkouškou z vojenských předmětů mají býti poznány jejich povšechné vojenské znalosti;
3. konečně poslední, ústní zkouška směřuje k tomu cíli, aby bylo lze seznati jejich zvláštní vědomosti organizační a v taktice různých zbraní.

Povšechný plán pro přípravu v taktice.

Jako loni tak i letos zamýšlíme pracovati spolu s důstojníky, veliteli přípravných kursů a pomáhati uchazečům.

1. Rozlišujeme troji uchazeče:

a) ty, kteří se podrobí zkouškám v letech 1924/1925 a skládají v lednu 1925 zkoušku z vojenských předmětů a v březnu 1925 zkoušku ústní;

b) důstojníky, kteří budou konati zkoušky v r. 1925—1926;

c) uchazeče pro rok 1926—1927 a léta pozdější.

Jsmé názoru, že jest nevyhnutelně nutným, aby mladí důstojníci začali s přípravami co nejdříve a zamýšlíme proto také zabývat se čím dále tím více právě těmito nejmladšími uchazeči.

Válečná škola jest školou vysokou a přednáškám, které se na ní konají, porozumí jen takoví důstojníci, kteří mají s dostatek dobře pochopených vědomostí.

2. Důstojníci skupiny a), jejichž zkoušky jsou blízké, užijí pro svoji přípravu k písemné zkoušce ze všeobecné taktiky značného počtu prací a ponaučení uveřejněných až doposud ve Cvičebních listech.

V sešitě prosincovém t. r. uveřejníme odůvodněné řešení úlohy ze zkoušek, které se konaly v roce 1923/1924 a připojíme několik praktických rad pro písemné zkoušky.

V tomtéž prosincovém sešitě započneme již s přípravou na ústní zkoušky. Jestliť jen v zájmu uchazečů, aby s touto přípravou neotáleli a nečekali na výsledek zkoušek písemných. I zde budeme postupovati způsobem vyzkoušeným a osvědčeným a přispějeme jim radami, cvičeními a řešeními.

3. Počínajíc měsícem prosincem t. r. najdou uchazeči, kteří půjdou ke zkouškám v roce 1925/1926 — úplný cyklus taktických studií, který by jim ukázal správný směr pro jejich přípravu tak, aby se mohli koncem roku 1925 s dobrým výsledkem podrobiti předepsaným zkouškám.

4. Uchazeči pro zkoušky roku 1926/1927 a pozdější užijí těchže pokynů jako uchazeči, o nichž je řeč v předešlém odstavci.

Uchazeči pro rok 1926/1927 a mladší musí důkladným studiem předpisů pro zbraně získati nejprve pevné základy pro své další studium. Za tím účelem najdou zde každý měsíc úlohy taktických výkonů zbraní, doprovázené vzornými řešeními. Náměty, které budou uveřejněny pro přípravy k ústním zkouškám, nebudou sice rozsáhlé, budou však mít za podklad důležité zásady. Rozsáhlost sama hodí se více pro studia teoretická, kdežto utvrzováním zásad konáme studium jaksi více do hloubky. Konečně podle vhodnosti jednotlivých námětů budeme klásti někdy více důrazu na soubor, jindy na rozbor události.

Mimochodem řečeno, význam těchto úloh bude i jiný. Budouť pro důstojníky všech zbraní vhodnou pomůckou pro důkladné studium předpisů zbraní a překročí tak úzký rámec pouhých přípravných prací malého počtu důstojníků, uchazečů do válečné školy. Tyto náměty budou tedy užitečnými všem, kdož chtějí znáti úplně naše předpisy — t. j. důstojníkům celé armády.

(Příště dále.)

Štábní kapitán generálního štábu Libor V i t ě z:

Autorské řešení námětu čís. 27.

Aby byly naše výklady jednoduché, snadno srozumitelné a stručné, řešili jsme své taktické náměty až dosavad tak, že jsme uvažovali nejprve o úkolu, pak o terénu, nepřátelské i vlastní situaci a povětrnostních poměrech. Ke konci pak jsme zkoumali jejich vzájemné vztahy příčinné, prostorové i časové. A z těchto úvah vybavovalo se nám jaksi samo sebou odůvodněné rozhodnutí velitelovo.

Tento postup výhodný pro studium mladých důstojníků zachováme i nyní.

I. Úkol.

Naše 2. modrá pěší divise je ve svazu armády a má za úkol, aby se přiblížila k nepříteli, zahнала jeho přední stráž, či vlastně zadní voje a navázala dotyk s jeho posicí odporu.

Její úkol jest tedy jednak pochodový, pro celek divise, jednak bojový pro značnou část jejích vojsk. Tuto poslední část omezilo nadřízené velitelství armády na nanejvýš 4 prapory a na divisní dělostřelectvo.

Za přibližovacího pochodu musí býti snahou naší divise, aby postupovala co možná skrytě i zajištěně, aby se uvarovala ztrát vznikajících palbou nepř. dělostřelectva a zásahem nepř. letectva, aby udržela svá vojska a služby v dobrém tělesném i duševním stavu, učinila zvláštní opatření pro pohyb dělostřelectva, nepřetržitost zpravodajské služby atd.

Tyto ostatně reglementární požadavky jsou téměř u všech přibližovacích pochodů stejné; zvláštnostmi terénu, kde se pochoduje a roznoští celkové situace vyšší jednotky nabývají však tyto pochody vždy zvláštního rázu. Podobně jest tomu i při boji předvojų s nepř. předními strážemi a při zjednávání dotyku s vážným nepřátelským odporem. Důkladné studium terénu jest tedy i v našem případě neobyčejně důležité.

II. Terén.

Celý terén pochodového pásma naší divise jest odnoží Javorníka Kelského (trigonometr 865 asi 7 km na východ od města Bystřice pod Hostýnem — „Bystřitz am Hosten“). Na sever od Javorníka Kelského mezi vesnicemi Osíčkem a Komárnem táhne se hřbet, který u Drholec W. H. (asi 5 km na severozápad od Javorníka K.) přichází do našeho úseku a jde dále Všechevicemi (Wschechowitz), rozdvouje se u Rouska (asi 4 km na severovýchod od Drholec W. H.). Jedna větev jde směrem severovýchodním přes Strážné $\triangle$ 400 (asi 2 km na severovýchod od Rouska), Niemetice (Niemetitz) a končí u Chorýna (Chorin asi 6 km na severovýchod od Kelče (Keltsch)). Druhá jde z Rouska nejdříve směrem severozápadním k Boží Muce, čili trigonometru 354 a odtud směrem jihozápadním přes Rakov, Ober Nečitz (5 km na jihozápad od Boží Muky), Lhotsko M. H. a končí u Lhoty Radkows (asi půldruhého km na severovýchod od Dřevohostic).

Tento trojdílný hřbet vyplňuje téměř celé naše pásmo a jeho nejvyšší bod trigonometr „400-Strážné“ je nejvyšším bodem našeho pochodového pásma vůbec.

V trojúhelníku vesnic Vitonice (Wittonitz asi 10 km na jihozápad od Kelče), Radkows (asi 5 km na západ od Vitonice), Křtomil (asi 3 km na jih od Radkova) jsou dva dosti velké hřebety a jeden malý příčný, vybíhající taktéž z Javorníka Kelského a tvořící část nepřátelské hlavní posice a jejích předních stráží (zadních vojų). Zbytek této posice je v našem pásmu na podružných tvarech podélných, rozprostírajících se mezi Horními Nečicemi (Ober Nečitz asi 2 km na sever od Wittonitz) a Dřevohosticemi.

Konečně mezi Chorýnem u řeky Bečvy a vesnicí Horními Oujezdem (Ob. Aujezd asi 6 km na severozápad od Javorníka Kelského) vine se téměř souběžně s jižními hranicemi našeho postupového pásma podélný asi 15 km dlouhý hřbet, podobající se hřbetu trigonometr „400 Strážné—Niemetitz (asi 5 km na západ od Chorýna)“. Do našeho úseku patří z něho jen severní stráně.

Údolí je mnoho. Nejvýznačnější jest údolí Juchynského a Blasického potoka, z nichž jest každé přes 15 km dlouhé. Obě jsou podélná a jejich spád je protichůdný. Zbývající údolí jsou vesměs krátká a povětšinou příčná.

Povšechně lze o našem terénu tvrditi, že v něm převládají ploché podélné tvary, že je dosti roz-

rytý, učleněný, bohatý na osady, místy zalesněný a že má dobrou komunikační síť. Slovem je to typický terén manévrový.

Poblíže osy pochodu naši divise bude mít nepřítel své pozorovatelný s jižní strany v čtyřúhelníku trigonometr 318 Pálenic (asi 4 km na východ od Dřevohostic) kóta 314 (asi 2 a $\frac{1}{2}$ km na severovýchod od Pálenic), kóta 332 (asi 1 km na jihovýchod od 314), kóta 340 (asi 2 km na jihovýchod od Pálenic). Se strany severní budou v trojúhelníku Kladník, trigonometr 353 (asi 7 km na severoseverovýchod od Dřevohostic), Ober Nečitz (asi 4 km na jihovýchod od Kladníku), Mittelwald (asi 2 km na sever od Dřevohostic).

Rozhled všech těchto pozorovatelů končí příčným hřbetem: Drholec W. H. (asi 8 km na západ od Kelče, poblíže jižní hranice našeho postupového pásma). Rousko (asi 3 km na severovýchod od Drholce) — trigonometr 354 Boží muka (asi 3 km na severozápad od Rouska) a krátkou podélnou hřbetnici Rousko — trigonometr 400 Strážné (asi 2 km na severovýchod od Rouska). Tento poznatek má pro způsob našeho přibližovacího pochodu velký význam. V prostoru na západ od tohoto hřbetu stane se totiž nepřátelská dělostřelecká palba pravděpodobně velmi účinnou a s naší strany bude tu třeba zvláštní opatrnosti. Za to však od zmíněných hřbetů na severovýchod, počítajíc v to i ubytovací prostor naší divise unikne celé naše pochodové pásmo v hloubce přibližně patnácti kilometrů — pozorování s pozorovateli, o něž běží. To znamená, že by tu byla dělostřelecká palba téměř bez účinku a že by se zde přibližovací pochod naší divise děl za podmínek přímo ideálních. Z opatrnosti musíme však předpokládati, že si i nepřítel tuto okolnost uvědomí a že se vynasnaží zdokonaliti svou dalekou palbu i v tomto prostoru. Může to učiniti s pomocí letadel, balonů anebo vysokých pozemních pozorovatelů, ležících v sousedních od osy našeho pochodu vzdálenějších pásmech. Protože však podle námětu máme ve vzduchu převahu, nebude mít svým pozorováním se vzduchu žádného delší dobu trvajícího úspěchu. Zbude mu způsob třetí. A tu má k dispozici 865 m vysoký Javorník Kelský a 736 m vysoký Hostýn (Hostein asi 5 km na západ od Javorníku Kelského). Bočná vzdálenost obou těchto pozorovatelů od osy přibližovacího pochodu v příčném (jižním) směru jest asi 8 až 9 km. Tyto poměrně velké vzdálenosti činí pozorování do našeho pochodového pásma silně šikmým až bočním a vyžadují pro nepřátelské dělostřelectvo, umístěné poblíž osy našeho pochodu dlouhých, elektrických vedení anebo pro účely řízení palby poměrně zdlouhavého a přerušovatelného radiotelegrafického (telefonického) spojení. Přesto musíme však doznati, že by byla i taková palba nepřijemná a že ji musíme tedy bráti v počet. Ještě huř bychom na tom byli, kdyby nepřítel umístil část svého daleko donosného materiálu poblíž těchto pozorovatelů, někde na čáře Bystřice pod Hostýnem (Bystřitz am Hostein) — Loukov (Loukow asi 4 km na severozápad od Javorníku Kelského). Jeho pozorování vzhledem na náš pochodový prostor a jeho takto umístěné dělostřelectvo by bylo podélné a zastřelování snadné. Zato však byla by palba těchto děl do pásma naší divise šikmá až bočná a tím dvojnásob účinná, nebezpečná a nepřijem-

ná. Tu teprve vyniká důležitost těchto pozorovatelů a potřeba obírat se jimi pečlivě v zájmu našeho přibližovacího pochodu a zjednání dotyku. Z celkové vlastní i nepřátelské situace plyne, že se nepříjemný vliv Javorníka Kelského může nejlépe uplatnit v prostoru na západ od našeho ubytovacího pásma až ku příčnému hřbetu Drholec W. H.—Rousko—Boží Muka. Odtud dále tímtež směrem bude jeho význam pro nás celkem nepatrný anebo zmizí úplně. Stane se tak postupem horské brigády, která jest naším jižním sousedem, a která ve svém vlastním zájmu bude donucena k tomu, aby Javorník Kelský co nejdříve neutralisovala, anebo ještě lépe, aby se ho zmocnila.

Zhotovením potřebného počtu profilů můžeme snadno a rychle zjistiti, zda jsou v našem prostoru vůbec nějaké části, které by nebyly z Javorníku Kelského viditelné, anebo alespoň těžce pozorovatelné. Přiložená průsvítka 1:75.000 nám je znázorňuje. V našem pochodovém pásmu jsou to dva podélné pruhy představující jednak značnou část strážné doprovázející mezi Chorynem a Drholec W. H. jižní hranice našeho pochodového pásma, jednak téměř celé severní strážné podélného hřbetu vinoucího se mezi Bečvou a Rouskem přibližně středem našeho pochodového pásma. Tak skýtá nám tedy důkladné studium terénu další důležitý poznatek, jehož při přibližovacím pochodu využijeme.

Hostýn skýtá nepříteli podobný rozhled do našeho pásma jako Javorník Kelský. Pro nás je však jeho význam o něco menší, protože je od místa našich operací jak ve směru příčném, tak i podélném dále než Javorník Kelský. Konečně v budoucím pochodovém pásmu 1. p. d., sousedící s námi na severu, má nepřítel pozorovatelný v krajině trigonometru 476 Martiník (asi 13 km na severozápad od Kelče). Podle jejich polohy viděl by z nich značnou část právě těch prostorů, které mu jsou s Javorníku Kelského skryty, proto však, že při 13 km vzdálenosti — převyšují náš nejvyšší bod, jimž je trigonometr 400 Strážné (asi 1 km na severozápad od Kelče) jen asi o 70 metrů je jejich obzor k nám poměrně malý a dále, protože jsou od čela valného voje sousední severní 1. p. d. vzdáleny jen asi 5 km, budou brzy neutralisovány a obsazeny, čímž již na začátku přibližovacího pochodu pozbudou pro nás veškerého významu.

Pro zjednání dotyku s nepřátelskou hlavní posicí a pro boj předvojů s nepřátelskými předními strážemi budeme mítí výborné pozorovatelné na krátkém podélném hřbetě trigonometr 400 Strážné—Rousko a na rozsáhlém příčném hřbetě Drholec W. H.—Rousko—trigonometr 354 Boží Muka. Odtud dále na západ budou dosti dobře pozorovatelné na hřbetech v blízkosti jak severní tak i jižní hranice našeho pochodového pásma. U srovnání s nepřátelskými, jsou naše pozorovatelné v pochodovém pásmu 2. pěší divise vyšší, početnější a lepší. Ovšem, že žádná z nich se nevyrovná Javorníku Kelskému nebo Hostýnu. Nápravu mohl by tu zjednatí jedině balon. A tak vidíme, že studium terénu bude toho příčinou, že si velitel 2. pěší divise od velitele armády vyžádá pravděpodobně balonovou rotu a pozorovací letku. Pripustíme, že velitel armády uzná divisionářovy důvody a že

mu obě přidělí. Je na bíledni a z našich dalších úvah stane se to ještě zřejmější, že by se takovým dodatečným opatřením armády úkol naší divise velmi usnadnil.

Vyjímajíc řeku Bečvu, neklade terén pohybům našich částí žádných překážek v cestu. U Chorýnu je silniční most. Od něho na východ jest jeden brod a na západ dva. Stav vody je nízký. U západních brodů stavíme most a lávku pro pěší a soumary. Máme tedy možnost překročit Bečvu v širokém uclenění. S Javorníku Kelského vidí nepřítel most u Chorýna. Ostatní přechody jsou mu sice skryty, ale jak přiložená průsvítka ukazuje, může počínajíc jižním okrajem Hustopeče—Poruby (asi jeden km na severovýchod od Hustopeče), Lešna (Löschna na jihovýchod od Poruby), Mtschenowitz (2 km na jihovýchod od Lešny) pozorovati náš příchod k nim. A proto, abychom se v choulostivé době přechodu přes Bečvu vyhnuli daleké palbě nepř. dělostřelectva a ušli možnému pozorování a obtěžování nepřátelským letectvem, bude dobré, půjdeme-li přes ní ještě za tmy.

Podle námětu se zdá, že ústup nepřítele od Ostravy byl tak náhlý, že mu nezbylo času k ničení komunikací, anebo že je neničil úmyslně, aby se vyvaroval nápadným výbuchům, které by jeho ústup předčasně prozrazovaly. Až do té doby, než dojde k zjednání dotyku s nepřátelskou posicí odporu, nebudeme mít pravděpodobně pro naše ženijní vojska žádné práce. Jen u přechodů přes Bečvu ponecháme nějakou jejich část, aby o ně pečovala dotud, než by se dostaly pod ochranu armádní ženijní služby.

Pro balon máme podél silnice Chorýn—Kelč—Dřevohostice mnoho vhodných vzestupišť. Vypustíme-li jej do výše asi 1000 nad mořem, nebo ještě výše, nebude proň téměř až ke Dřevohosticím v celém úseku naší divise žádných úplně skrytých údolí nebo odvrácených svahů.

Krajina obsazená nepřítelem hodí se velmi dobře pro užití naší pozorovací letky. Jedině osady a tu zvláště Dřevohostice a pak lesy na sever a na východ od tohoto měsíčka budou ztěžovati její práci.

Podélná osa taktické důležitosti našeho pásma jde přes Němetice (Niemetitz asi 4 km na západ od Chorýna), trigonometr 400 Strážné—Rousko. Jdouc potom dále přes Drholec W. H., kotu 332 (asi 3 km na západ od Drholec W. H.), kotu 314 (asi 1 km na západ od 332) na Páleníč trigonometr 318 (asi 2 a $\frac{1}{2}$ km na jihozápad od 314) vine se takto podél jižního okraje našeho pásma. Teoreticky mělo by se poblíž této osy a podél ní pohybovati těžiště našich sil. Protože však do této velmi důležité věci zasahují též všechny ostatní prvky rozhodnutí, vrátíme se k ní ve svých dalších úvahách a seznáme, že konečný výsledek nebude v úplném souladu s požadavkem teoretickým.

Takticky důležitých, vyhraněných příčných čar, které by se hodily pro přiskoky předveju a valného voje je v našem terénu několik. Nejbližší je čára kóta 286 (asi 3 km na severoseverozápad od Kelče), trigonometr 400 Strážné—Kelč. Tato čára je ale příliš blízká a podle povšechné situace nebude asi třeba, abychom se na ni nějakou částí naší budoucí pochodové sestavy vůbec zastavovali. Potom jest to příčný hřbet Drholec W. H.—Rousko—trigonometr 354—Boží Muka, o němž jsme zde již častěji mluvili. Pak přijde čára kóta 332 (asi 3 km na západ od Drholec W. H.), Wittonitz—Ober. Nečitz. Je to čára,

před níž jsou naše jezdecké hlídky v dotyku s čelnými částicemi nepřítele. A na konec příčná čára trigonometr 318—Pálenic (asi 4 km na západ od Dřevohostic)—Lhotsko M. H.—Radotín, kdež jest pravděpodobně nepřátelská hlavní posice. I k těmto příčným čarám vrátíme se ve svých dalších úvahách a různé požadavky jako boj našich předvojů a zjednávání dotyku s posicí nepřátelského odporu učiní nezbytným, abychom mluvili i o dalších méně vyhraněných a takticky méně důležitých příčných liniích terénu.

Tím bychom své studium terénu zatím ukončili. Pro příčinné, časové a prostorové vztahy jednotlivých prvků rozhodnutí, nebylo lze vyhnouti se tomu, abychom do těchto svých úvah nemísili též všechny ostatní prvky.

III. Nepřátelská situace.

Po vítězství na Ostravsku ztratili jsme dotyk s nepřítelem. Armádní jízda ho hledala a našla na posici, jak se zdá již dříve prozkoumané a podle leteckých zpráv budované od tří dnů i civilním obyvatelstvem. Z Přerova očekává nepřítel brzké, vydatné posily. Mistrný, zdařilý ústup, z části již připravená posice a nové posily jsou skutečností, které do značné míry pozvedly zajisté jeho duševní stav. Jeho odpor bude tedy na nové posici vážný.

Celo valného voje naši divise je od vnějšího obrysu nepřátelské posice vzdáleno přes 15 km a na tuto značnou vzdálenost v úseku asi 6 km širokém, je s ním nyní jediné naše eskadrona v dotyku. To znamená, že nepřítel nabylo opět úplně volnosti jednání. Podle celkové situace není sice pravděpodobné, že by se snad vzmohl na nějakou celkovou útočnou akci, ale menší místní, hlavně přezvědné podniky musíme přece jen bráti v počet. Mohl by je vykonati náhle svým jezdecktvem, vybaveným lehkými tanky, pancéřovými automobily a pěchotou na bicyklech, motocyklech nebo autách. Přirozený jejich účel by byl, zmocniti se zajatců a dovědět se něco bližšího o našich záměrech. A kdyby se mu několik takových podniků zdařilo, mělo by to též blahodárný účinek na mysl jeho vojsk.

Podle námětu a studia terénu můžeme téměř určitě předpokládati, že nepřátelská hlavní posice — ostatně ještě nedokonalá a bez souvislých drátěných překážek — je v našem úseku vybudována na dvou příčných hřebetech a jednom podélném hřebetě, ležícím mezi nimi. Jsou to hřebety Pálenic—Radkow, Radkow—Lhotsko M. H. a Simre (asi 1 km na severovýchod od Lhotského dvora)—Oprostovice (Oprostowitz asi 2 km na severozápad od Simre). Čelní čára této posice vinula by se přibližně po jihozápadním břehu potoka tekoucího vesnicemi Sovadinou (Sowadina) a Blasicemi (Blasitz), šla by pak Lhotským dvorem (Lhotsko M. H.) a poté podél západního břehu potoka tekoucího knám od Radotína. Tato nová, příčná čára má pro nás velikou důležitost. Omezujet prostorově náš úkol. Za ni musíme zahrnati nepřátelské přední stáže (či zadní voje) a u ní musíme navázati dotyk s hlavní nepřátelskou posicí. Tím se končí náš nynější úkol. Pravděpodobný nový náš úkol bude útok na tuto posici. Rozkazy proň dostaneme sice od armády později, částečně však musíme jej bráti v počet již nyní, aby byl přechod k němu hladký a rychlý.

Vzdálenost vnějšího obrysu nepřátelských předních stráží (zadních vojů) od čáry, o níž jsme právě mluvili, je průměrně 2 až 3 km. Poloha těchto stráží je dosti hluboká. Nasvědčuje to tomu, že nás chce nepřítel dlouho zdržovati. Bylo by to ostatně v souhlasu i s jeho povšechnou situací, jak jsme ji předtím vyličili. Očekávat od Přerova posily. A jak jsou jeho přední stráže v našem úseku silné? To je důležitá otázka. Od ní závisí do značné míry síla předvojů, jimiž ji budeme chtít zdolat. Naše slabá eskadrona nám to sotva poví. A letectvo také ne. Za daných okolností nezbude než ji ocenit. Vzhledem k tomu, že máme co činit s nepřítelem již poraženým, že je úsek asi 5 km široký a se zřením k tomu, jak jsme uvažovali o celkové nepřátelské situaci, a také proto, že sílu tu nesmíme podceňovati, můžeme předpokládati, že by se mohla rovnati hodnotě asi dvou pěších praporů.

Z dosavadního rozboru plyne, že naše vědomosti o obou posicích jsou celkem nepatrné a že první naší prací příštího dne bude, abychom je pomocí letectva co možná rozšířili. Budeme tedy žádati, aby nám letectvo ihned za svítání prozkoumalo bedlivě obě posice a zvláště posici krytu, aby pátralo po hlavních strážích, po vysunutém dělostřelectvu, po překážkách, aby nám pro náš pravděpodobný pozdější úkol ofotografovalo domnělou hlavní nepřátelskou posici atd. Protože přikládáme k této rozpravě též úplně znění zvláštního rozkazu pro letectvo, z něhož lze věc tu dopodrobna studovati, nebudeme se zde o ní více šířiti.

Z polohy obou nepřátelských posic dojdeme vzhledem na náš úkol k několika dalším poznatkům, jimiž tuto stat' ukončíme.

Jakmile naše předvoje překročí západním směrem zmíněný již příčný hřbet Drholec W. H.—Rousko—Boží Muka, přijdou pravděpodobně do velmi účinné palby nepřátelského dělostřelectva. V tomto okamžiku musí s naší strany započati palba proti bateriím. Dále bude postup našeho dělostřelectva přes tento hřbet pro výhodnou zabraňovací palbu nepřátelského dělostřelectva s obou posic a z prostoru Javorníku Kelského—Bystřice pod Hostýnem (Bystřitz am Hostein) pravděpodobně velmi nebezpečný potud, pokud se horská brigáda zmíněné hoře svým vlastním dělostřelectvem nepřiblíží.

Konečně brzy potom, když naše předvoje překročí příčnou čáru vyznačenou západními okraji vesnic Biškovice (Bischkowitz) asi 4 km na západ od Rouska) a Horní Oujezd (Ob. Oujezd) asi 2 km na jih od Biškovice), dostanou se do palby nepřátelské pěchoty, která hájí posice předních stráží. V tu dobu musí býti další část našeho dělostřelectva v posici a musí započati s neutralisováním čelních nepřátelských pěších částic.

IV. Situace vlastní a velkých sousedních jednotek.

Morální stav naší divise je po úspěchu na Ostravsku zajištěn velmi dobrý. Jsouc zajištěna svými předními strážemi a vysunutou divisní eskadronou, bude mít pro svůj valný voj nepochybně úplně klidnou noc a bude tedy pro zítřek řádně odpočata. Bytuje s brigádami vedle sebe, s pluky za sebou. To souhlasí s komunikační sítí pochodového pásma, mající jednu pochodovou dráhu přes Kelč (Keltsch)—Všechovice (Wschechowitz)—Drholec W. H. a druhou Hustopečem (Hustopetsch)—Němčicemi (Niemetitz)—Malhoticemi (Malhotitz). Dělostřelectvo zčásti již za Bečvou, je ubyto-

váno tak, aby mohlo v jakékoliv kombinaci pochodovati rychle v prostorech obou pochodových dráh.

Pro ohbí Bečvy jest sousední severní 1. pěší divise značnou částí svého valného voje k nepříteli blíže než my. Pronikajíc hlubokými lesy, bude asi velmi pomalu postupovati. Jen její jižní křídlo, v sousedství s námi, půjde terénem volným a proto přibližně stejně rychle jako my, ne-li rychleji. Bylot' by přirozené, aby velitel 1. p. d. v úmyslu obchvátiti les od jihu, soustředil právě zde své úsili, což by i postup našeho severního křídla podpořilo, usnadnilo a urychlilo.

Za to náš jižní souseď, 1. horská brigáda, má před sebou velký pruh hornatého, zalesněného terénu. Její postup bude pravděpodobně pomalejší než náš a bude těžiti z urychleného pronikání našeho jižního křídla. Toto naše křídlo nebude mít tedy žádné opory v jejím postupu a o jeho zajištění budeme se muset sami postarat. Za přiblížovacího pochodu a za boje s nepřátelskými předními strážemi dostojíme tomuto požadavku hlubším učeněním sil poblíž jižní hranice našeho pásma.

V. Rozbor příčinné, časové a prostorové souvislosti jednotlivých prvků rozhodnutí.

Pochodová sestava je věc tak důležitá, že jí bude velitel divise věnovati zvláštní pozornost. Dosavadní ubytovací sestava, šířka pochodového pásma (místy přes 7 km) a pravděpodobný další úkol divise (útok na opevněnou posici skoro 6 km širokou), vylučují už předem pochodovou sestavu s brigádami za sebou a žádají u členění širší. V našem případě má na toto učenění vliv tolik složek, mnohdy protichůdných, že lze nalézt několik, od sebe značně odlišných a přesto úplně vyhovujících kombinací. Přijde jen na to, nač kdo ve svých úvahách klade zvláštní důraz.

Z dosavadní rozpravy víme, že příčný hřbet Drholec W. H.—Rousko—Boží Muka dělí náš úsek na dvě od sebe velmi odlišné části. Na část západní až k nepř. posici a na část východní až k Bečvě.

Nejdůležitější požadavky na naši sestavu v části východní byly by asi tyto:

Se zřetelem na nynější sestavu ubytovací. Ať zůstane tatáž, nebo ať se od ní příliš neliší a ať je přechod k ní snadný a jednoduchý.

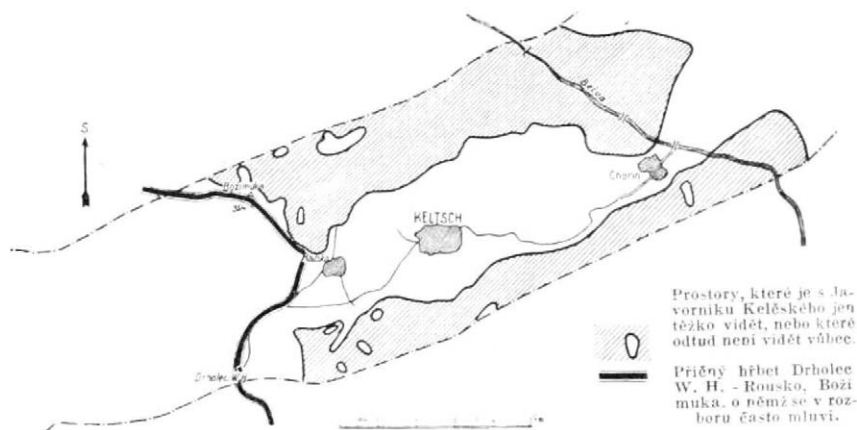
Se zřetelem na komunikační síť a terén. Ať jim co nejlépe vyhovuje.

Se zřetelem na osu podélné taktické důležitosti terénu. (Viz studium terénu!) Ať není těžiště sil od této osy příliš vzdálené.

Se zřetelem na situaci nepřátelskou. V této části pochodového pásma nebude pravděpodobně žádného boje, čímž požadavek předešlého odstavce ztrácí úplně svůj význam.

Se zřetelem na Javorník Kelčský. Využijte pro přiblížovací pochod dvou podélných skrytých pruhů, z nichž jest pruh jižně od potoka Juchyny (Juchina B.) užší a pruh severní, podél severních hranic pásma širší. (Viz náčrt.)

Se zřetelem na budoucí překročení příčného hřbetu Drholec W. H.—Rousko—Boží Muka směrem západním. Ať se neliší příliš od sestavy, již bude potřebí v západní části a ať je přechod k ní snadný, jednoduchý a rychlý, což je zde zvlášť důležité.

865

Javorník Kelčský

Se zřetelem na možnou potřebnou součinnost předvojové pěchoty s dělostřelectvem. Ať ji co nejvíce usnadňuje a urychluje.

Se zřetelem na možnou dalekou palbu nepřátelského dělostřelectva, pozorovací a bojovnou činnost nepřátelského letectva. Žádné dlouhé proudy a husté tvary! Přijatá sestava ať umožňuje do největší možné míry využití krytů, které nám skýtá terén svou rozrytostí, osadami a lesy.

Se zřetelem na organické svazky, spojení a velení. Ať není přijata sestava příliš rozptýlená a ať je co nejjednodušší.

Pro sestavu v západní části pochodového pásma platí některé z právě uvedených požadavků jen částečně, jiné vůbec ne a mnohé v plném rozsahu. K těmto družím se pak požadavky další. Na příklad se zřetelem na pravděpodobný pomalý postup sousední horské brigády měla by být naše sestava na jižním křídle hlubší. Tím bychom si toto křídlo zajistili.

Hlubokou sestavu s této strany žádá též podélná osa taktické důležitosti našeho terénu. Dále pro účinnou nepřátelskou dělostřeleckou palbu bylo by žádoucí, aby byl hřbet Drholec W. H.—Boží Muka překročen náhle a v ušlacení co možná širokém i hlubokém. Takto by se nepřátelská palba rozptylovala na rozsáhlém prostoru a byla by méně účinná.

Konečně závisí tato sestava též na tom, jak by měly naše předvoje s pomocí dělostřelectva zlomit odpor nepřátelské krycí posíle (čili posíle předních stráží) a zjednatí dotyk s obrysem posíle hlavní. Byla-li totiž otázka předvojů a dělostřelectva v prvé (výchozí) části pro celkovou sestavu méně důležitá, stává se nyní činitelem velmi významným a je třeba ji blíže vysvětliti.

Pro zmíněnou již šíři úseku a z toho vznikající potíže velení, spojení a dodávání, není v našem případě jednotný předvoj možný.

Jde tedy o to, kolik a jak silných předvojů. Mají-li zahnatí nepřátelské přední stráž, tu k tomu není zapotřebí stejnoměrného úsilí v celém přes 5 km širokém úseku, který by vyžadoval nasazení alespoň pěti praporů. Postačí, vyhledáme-li tři až čtyři vhodné směry a usilujeme-li tu s pomocí potřebné části, nebo celého dělostřelectva hluboko proniknouti. Jen dva směry bylo by v našem případě málo. Tu by vznikly v posici nepřátelských předních strážích ostrovy, které by mohly nadále vzdorovati. Se zřetelem na hloubku této posice a na sílu její posádky, již jsme odhadli asi na dva pěší prapory, musel by býti každý z našich předvojů silný asi jeden pěší prapor.

Jejich velení by mohlo býti uspořádáno tak, že by skrze velitele příslušných pochodových skupin nebo velitele pěších brigád podléhaly veliteli divise. Aby konečně skýtaly valnému voji potřebné zajištění a mohly býti nějakou jeho částí podle potřeby podpořeny, nesměly by se od jeho čela vzdáliti více než 3 až 4 km.

Takto bychom odbyli zhruba věci předvojů a přistoupíme nyní k otázce jejich podpory dělostřelectvem.

I zde hraje náš známý příčný hřbet Drholec W. H.—Boží Muka význačnou úlohu. Jeho výborně pozorovatelný a již z dřívějších našich úvah známé nesnáze, překročiti jej západním směrem, svádějí nás k tomu, abychom za ním rozvinuli co možná celé své dělostřelectvo a ponechajíce předvojům jen menší část co přímý doprovod, pracovali co nejdéle s celým ostatním dělostřelectvem soustředovanou palbou. To by bylo jedno přípustné řešení.

Anebo bychom pracovali — využívajíce taktéž co možná nejvíce výhod příčného hřbetu — s dělostřelectvem učeným tak, aby postupovalo způsobem při přibližovacích pochodech docela normálním, totiž po sledech sestavených podle celkového učenění pěchoty, v přískocích vzájemně se přesahujících. Tento rovněž přijatelný způsob byl by zvláště v tom případě výhodnější, kdyby bylo nepřátelské dělostřelectvo poměrně slabé. Tento postup byl by tedy i vůči našemu jednou již poraženému nepříteli vhodnější a nevyžadoval by vůbec žádného, anebo jen velmi slabého přímého doprovodu.

Těmito úvahami chtěli jsme dokázat, že je rozbor požadavků na naší pochodovou sestavu věc dosti složitá. Byl-li však svědomitě vykonán, pak není nikterak nesnadné vybrati ono řešení, které by v našem konkrétním případě plně vyhovovalo.

Velitel divise určí též, zdali má býti přibližovací pochod vykonán co možná plynule, či postupnými posuny a jakými. Jeho rozhodnutí obsahuje i jiné arciť méně důležité věci. K tomu však není žádných nových úvah zapotřebí. Vysvítá to buď z úvah dosavadních anebo je to tak samozřejmé, že stačí úplně pouhý text přiloženého rozhodnutí velitele divise a všeobecného operačního rozkazu (první části.)

Rozhodnutí velitele divise pro přibližovací pochod a zjednání dotyku.

Úmysl velitele divise:

Provésti pohyb ve dvou údobích:

a) v prvním dověsti divisi skrytě za hřeben Drholec W. H.—Boží Muka, aniž však hlavní voj překročí čáru Ob. Teschitz—Babitz;

b) ve druhém postoupiti předvoj v dotyk s nepřátelskou hlavní posicí. Valným vojem vykonati nejdříve přechodný posun na čáru Rakow—Bischkowitz—Ob. Aujezd a dosáhnouti pak čáry Ob. Nečitz—Wittonitz—kota 332 (asi 1 km na jih od Wittonitz).

II. Sestava:

a) eskadrona;

b) předvoje: 3 prapory, 1 ženijní rota u jižního předvoje;

c) valný voj;

Pěchota ve 2 sledech: 1. sled 3 pluky; 2. sled 1 pluk.

Brigády vedle sebe: Pluky vedle sebe u 4. brig. (sev.); pluky za sebou u 3. brig. (jižní).

Dělostřelectvo: rozděleno na 2 skupiny: severní skupina 1 oddíl 8 cm, 1 odd. 10 cm a pluk hrubého děl.; jižní skupina 1 oddíl hor. a 1 odd. 10 cm houfnic.

Ženijní vojsko:

1. rota zůstane na přechodech řeky Bečvy. —

Bojové trény vojskových těles: bez kuchyňských vozů s vojskovými tělesy.

Bitevní trény divise a kuchyňské vozy vojskových těles nepřekročí prozatím Bečvy.

III. Provedení pohybu:

eskadrona k Drholec W. H.;

Vzdálenost předvojů od valného voje asi 3 km;

osa pochodu pro 4. brig. Hustopetsch—Malhotitz—Dřewohostitz; pro 3. brig. Chorin—Drholec W. H. — kota 332 — Pálenie;

dělostřelectvo: lehké při prvním posunu s pěchotou, při druhém polovina hotova podporovat pěchotu; hrubé za 4 brig.;

letectvo: první průzkum za svítání, jeden další letoun hotov vzletět;

balon: postupnými posuny. Vzlet u Rouska, když se předvoje přiblíží vnějšímu okraji nepřátel. pásma.

IV. Spojení a donášení zpráv.

Spojení boční: při 1. skoku lehkými prvky, pak smíšenými oddíly.

Osa donášení a komunikační: Chorin—Keltsch—Ob. Aujezd—Žákowitz—Dřewohostitz.

S. V. divise: v Chorin od 3 h, v Keltsch od 4 h.

Rozkaz velitele divise pro přibližovací pochod a zjednání dotyku.

Modrá armáda.

2. p. divise.

S. V. dne 11. července — 23 hod.

Štáb.

3. oddělení.

Čj. 265/op.

Přerov—Hranice

Mapy 1:75.000

Jičín—Val. Meziříčí.

Operační rozkaz č. 45.

I. Nepřítel se zastavil. Armádní jezdeckvo zjednálo dnes dopoledne dotyk s jeho zadními voji na čáře: ... Nečitz—Wittenitz—Loukov... K večeru byly čelné hlídky arm. jezdeckva v našem úseku vystřídány vlastní divisní eskadronou, jejíž valný voj je v Keltsch.

Zdá se, že nepřítel chce klásti odpor na linii: ... Bystřitz—Pálenie—Lhotsko M. H.—Radotín... kamž přicházejí posily.

II. Dne 12. července bude modrá armáda pokračovati v pohybu směrem na jihozápad tak, aby předvoje čelních vyšších jednotek zahnal nepřátelské zadní voje a vešly v dotyk s posicí uvedenou v I. odstavci tohoto rozkazu. Poté bude na ni podniknut útok.

2. p. divise bude postupovati v 1. linii co divise včleněná.

Osa pochodu
Pásmo činnosti

III. Úmysl velitele divise.

Provésti pohyb ve dvou údobích:

a) v prvním dověsti divisi skrytě za hřeben Drholec W. H.—Boží Muka, aniž ale hlavní voj překročí čáru Ob. Teschitz—Babitz;

b) ve druhém po zatlačení nepřátelských zadních vojů, postoupiti předvoji v dotyk s nepřátelskou hlavní posicí. Valným vojem vykonati nejdříve přechodný posun na čáru Rakov—Bischkowitz—Ob. Aujezd a dosáhnouti pak čáry Ob. Nečitz—Wittonitz—kota 332 (asi 1 km na jih od Vitonic).

IV. Všeobecná sestava:

a) eskadrona;

b) předvoje: 3 prapory (jeden od každého ze 3 pl. první linie), ženijní rota 1/6 (u jižního předvoje);

c) valný voj:

Pěchota — ve 2 sledech:

1. sled — 3 pluky.

2. sled — 1 pluk.

Brigády vedle sebe:

Pluky vedle sebe u 4. brig. (sev.).

Pluky za sebou u 3. brig. (jižní).

Dělostřelectvo: rozdělena na 2 skupiny:

severní skupina — 1 oddíl 8 cm, 1 oddíl 10 cm a pluk hrub. děl.

jižní skupina — 1 oddíl hor. a 1 oddíl 10 cm houfnic.

Ženíjní vojsko: rota 2/6 zůstane na přechodech řeky Bečvy. —

Velitelství této roty v M. H. Strites.

Bojový trén:

1. Bojové tréný vojskových těles bez kuchyňských vozů se svými tělesy.

2. Bitevní trén divise s kuchyňskými vozy vojskových těles překročí Bečvu na zvláštní rozkaz ne dříve než v 9 hod.

V. Provedení pohybu:

a) Jezdeckto. — Valný voj eskadrony postoupí za svítání z Kelče k Drholec W. H. — Hlásí příchod na toto místo.

b) Předvoj 3. p. brig. překročí čáru předních stráží ve 2 hod., předvoje severní brigády ve 2 hod. 15 min. Jejich další pohyb řídí velitelé brigád.

c) Valný voj 3. p. brig. překročí čáru předních stráží ve 3 hod. 30 min., 4. p. brig. ve 3 hod. 45 min. Podrobnosti o nastoupení pochodu a překročení Bečvy viz v tabulce.

Pěchota a ženijní vojsko.

Osa pochodu: 4. p. brig. Hustopetsch—Malhotitz—Dřevohostitz; 3. p. brig. Chorin—Drholec—kota 332—Pálenie.

Hranice pásem působnosti Niemetitz (4. brig.), Keltsch (3.), Rausko (4.), Wschechowitz—Wittonitz—Sowadina (všechny pro 3. brigádu).

Postup bude vykonán postupnými posuny za podmínek výše určených. Znovuzahájení pohybu pokaždé na rozkaz velitele divise.^{*)}

Dělostřelectvo.

Za 1. údobí bude pohyb lehkého děl. řízen veliteli pěších brig. Ve druhém údobí bude toto dělostř. pochodovati ve 2 s l e d e c h. 1 odd. lehký a odd. horský budou neustále připraveny podporovati postup předvojů.

Hrubé: v jednom proudu pochoduje za 4. brig. po ose Hustopetsch—Zamrsk—Malhotitz—Opatowitz—Bischkowitz.

Počínajíc přechodem hřebenu Boží Muka bude jedna lehká baterie rozdělena pro doprovod předvojů 4. p. brig.

d) Aby unikly z dohledu nepřátelských pozorovatelů na Javorníku a Hostýnu použije 3. brig. silnice Chorin—Keltsch a 4. brig. pásma na jih od hřebenu Niemetitz—Rausko jen v případě nutnosti.

Až překročí předvoje linii předních stráží, seskupí se přední stráž a připojí se ke svým tělesům.

VI. Letectvo — balon a protiletadlová obrana.

Na úsvitě průzkum až na linii Prusinowitz—Domaželitz. Úkol: prozkoumání sestavu nepřátelských zadních vojů, event. dopředu posunuté baterie a nepřátelskou hlavní posici.

Od okamžiku, kdy předvoje vyrazí se hřbetu Boží Muka, bude letectvo sledovati jejich postup a podávati o něm zprávy velitelství a dělostřelectvu.

Naše letouny jsou označeny trojúhelníkovým zeleným praporečkem na levém křídle.

Balon postupuje postupnými posuny na ose Chorin—Keltsch—Wittonitz—Lhotsko M. H.

První určení: Chorin v 5 hod.

První vzestup na zvl. rozkaz, pravděpodobně teprve až přední voje překročí hřbet Boží Muka.

Obrana protiletadlům bude organizována veliteli brig. v jejich příslušných pásmech pochodu s prostředky co nejmenšími.

VII. Spojení a dodávání.

a) Spojení:

1. 1 spoj. důstojník s armádou, s 1. div. a horskou brig. (již na místě).

2. Směr pro spojování od severu na jih:

cyklisty:

s 1. div. na transversálce Opatowitz—Parschowitz v okamžiku, kdy předvoje 4. brig. dojdou k Malhoticum,

s hor. brig. na transversálce Keltsch—Kunowitz—Laučka v okamžiku, kdy předvoj 3. brig. se dostane na výši této silnice;

smíšenými oddíly:

s 1. div. jednou četou pěch. a 1 čet. kul. (4. brig. dodá kul. četou, až se předvoje 4. brig. dostanou na výši Rakova — sraz u koty 334,

s hor. brig. 1 četou pěchoty a 1 četou kul. (3. brig. dá velitele a 1 čet. pěch.), až předvoje 3. brig. dosáhnou výše Drholec W. H. Sraz u Drholec W. H.,

^{*)} Na příklad rozkazem pro překročení příčného hřbetu Drholec W. H. Boží muka upřesní velitel úkoly předvojů a dělostřelectva pro druhé údobí pohybu. Určí předvojům postupné příčné čary, kterých mají dosáhnouti a držeti atd. Nedoporučuje se však, aby tato ostatně krátká ustanovení byla pojata již do hořejšího operačního rozkazu, jelikož mají souhlasiti se zprávami naší letky, dodanými veliteli divise ihned po vykonání zemních leteckých převládů.

Modrá armáda.
2. p. divise.
Štáb. — 3. odděl.
Čj. 265/op.

Příloha k op. rozkazu č. 45.

Nastoupení pochodu a přechod Bečvy.

Jednotka	Hodina a místo 1. určení, kdež se dává vedlejší jednotka pro pochod k dispozici koho:	Přechod Bečvy po mostě nebo brodem u.			Poznámka
		Chorýnu	na jihozápad od Loschna	Hustopeč	
Zen. rota 1/6	na západním břehu Bečvy poblíže mostu, pro velitele 3. p. brig.	1. hod.			
6. p. pl.	podle rozkazu 3. p. brig.	podle rozkazu 3. p. brig.			
8. p. pl.	podle rozkazu 4. p. brig.			do 2. hod.	
Vel. leh. děl. pl.	jde s vel. 4. p. brig.		čelem 0 h 30		
Odd. kan. z Loschna	čelem na záp. okraji Zámorsk ve 2 h 30, 4. brig.				
Odd. leh. houfnic	ve 3 h 45 na severním okraji Chorýnu pro 3. brig.				
Odd. houf. z Poruby	ihned po přechodu Bečvy pro vel. 4. p. brig.			3. hod.	
Hor. odd.	u křižovatky 1 km na jich od Kladerub ve 2 h 30 pro vel. 3. brig.				
Hrubý pluk.	poblíže mostu na západním břehu pro vel. pluku			3 h 15	
Balon	záp. vchod do Chorýna v 5. hod.	5. hod.			

mezi 3. a 4. brig. dvěma družstvy po jednom od každé brigády pod velením důst. 4. brig., až předvoje obou brigád dojdou k Rausku. Sraz v Rousku u kapličky.

Všechny tyto oddíly budou postupovati po příslušných hranicích pásem činnosti na výši čel valných vojů.

b) **D o d á v á n í:**

1. M. V. divise v Chorin od 3 hod., v Keltsch od 4 hod.

Nepřetržitá služba v Petřikovicích do 6 hod.

3. brig. } přemístí se podle svých pochodových os.

4. brig. }

2. **O s a d o d á v á n í a k o m u n i k a č n í** Chorin—Keltsch—Ob. Aujezd—Žákowitz—Dřewohostitz.

Ústředny na spojovací ose budou nyní: Chorin a Keltsch,
otevřeny: od 6 hod.: Wschechowitz.

3. **Z p r a v. ú s t ř e d n y:**

Wschechowitz od 6 hod. pro 4. brig.

Drholec W. H. od 3 hod. pro 3. brig. a jezdectvo.

4. **Z p r a v o d a j s k é p o m ů c k y:**

dozorčí letoun zahájí činnost, jakmile předvoje překročí hřeben Boží Muka.

Z n a ě k a l ě t o u n a: 1 zelený praporeček v levo.

5. Znamení pro obnovení pohybu dopředu:

pro předvoje: 3 zelené rakety,

pro valný voj: 3 červené rakety.

Souhlasí se schváleným

Velitel 2. divise ...

konceptem:

náčelník štábu.

D o s t a n o u:

3. brig. } 6 ex.

4. brig. }

Dělostřelectvo 10 ex.

Ženie 4 ex.

Eskad. 1 ex.

Let. a bal. rota 2 ex.

Služby ...

Armáda jako hlášení.

1. p. d., hor. brig. a arm. jezd. na vědomí.

Zvláštní rozkaz pro letectvo.

Modrá armáda.

2. p. div.

Štáb.

3. oddělení.

Stan v Petřikovicích, dne 11. července, 23 hod.

Čj. 264/op.

Mapa 1:75.000

Přerov, Hranice, Jičín,
Val. Meziříčí.

Doplňek všeobecného operačního rozkazu čis. 45 ze dne 11. VII.

I. Divisní letectvo bude pracovati až do čáry Prusinowitz-Domaželitz, tuto vyjímajíc.

II. Ihned jak se rozední, vykoná přezvědy podle těchto ustanovení:

1. Od čáry dotyku eskadrony s nepřátelskými zadními voji (Nečitz—Witonitz—Libosvár) až po západní hranici (Prusinowitz—Domaželitz) prohlédne pásmo divise, pátrajíc po větších pohybech a nápadných změnách v nepřátelské situaci.

2. Prozkoumá bedlivě prostor, v němž jsou asi zařízeny nepřátelské zadní voje, zvláště hřbet 332—314—Hrabina—Žakowitz a hřbet Nečitz—Lhotsko M. H. — Slabé dělostřel. vysunuté prvky by mohly býti zejména v údolí sowadinském a u Simre.

Věci ad 1 a 2 hlásit radiem a shobením tub se zprávami.

3. Ofotografuje pásmo: kota 303 — Pálenic—Sowadina—Blasitz a svahy na západ od těchto vesnic — Lhotsko M. H.—Simre — kota 310, kde by mohla pravděpodobně býti hlavní posice!

4. Bude pátrati po nepřátelských dělostřeleckých posicích a zálohách na západ od ofotografovaného pruhu zejména však v údolí Bystřičky—Unt. Netschitzer a Blasitzer potok. Věci zvláště důležité hlásit radiem a shobením tub se zprávami.

5. Zjistí, zda nepřítel nepřerušil nebo nepřipravuje-li přerušeni silnic Wittonitz—Lhotsko M. H. a Nečitz—Dřewohostitz.

III. Dalším úkolem div. letectva bude, aby od okamžiku, kdy předvoje vyrazí se hřbetu Drholec W. H., konalo dozor pro dělostřelectvo, velitelství a sledovalo postup předvojů. Počátek dozoru bude letce ještě sdělen.

Z rozkazu: plk. N. N., náčelník štábu.

D o s t a n o u:

Letka.

Balonová rota.

Velitelství dělostřelectva (2 exempl.).

Velitelství 3. a 4. p. brig. (po 3 exempl.).

Velitelství armády.

1. p. divise.

Horská brigáda.

Štábní kapitán generálního štábu Ladislav ŠANDERA:

Autorské řešení námětu čís. 39.

I.

Jak víme, bude útok proveden ve dvou fásích, t. j. zmocníme se 1. cíle (linie kota 417 — kota 404) dvěma po sobě následujícími útoky. Každý z obou útoků musí býti napřed připraven a potom podporován. Budeme se především zabývatí první fází.

Na které cíle bude oddíl střileti při přípravě? Budou to především cíle, proti kterým pěchota skutečně postoupí, dále pak místa, ze kterých možno působiti proti útoku palbou, nebo místa, odkud lze útok dobře pozorovati, a konečně prostory, kde nepřítel má zálohy. Na co bude tedy pěchota útočiti?

Bude to západní a jižní okraj Lužce, dále pak jižní okraj lesa na východ od Lužce. Na tato místa bude třeba řídití přípravu.

Odkud jinud může nepřítel působiti palbou? Je nám především nepříjemná kóta 423 na severozápad od Lužce. Ale ta není v našem pásmu působnosti, i musí její umlčení a vázání zajistiti sousední jednotka. V našem pásmu přichází v úvahu pouze podlouhlý lesík na jih od koty 417, který poskytuje možnost bočního postřelu našeho útoku na Lužec. Je třeba řídití naší palbu umlčovací, ale až v okamžiku, kdy se stane skutečně nebezpečným, t. j. něco málo před vyražením našeho útoku.

Kde budou pravděpodobně umístěny zálohy nepřítele? První menší zálohy budou asi na východním okraji Lužce a větší můžeme předpokládati v lese asi v prostoru **c** od Lužce, kde mají možnost vyraziti krytě k protiútoku, kterýmkoliv směrem. To jsou zálohy nám nejnebezpečnější, neboť jejich zasažení se rovná přepadení. Proto bude třeba řídití palbu do těchto prostorů.

Zbývá nám ještě uvažovati o místech, která poskytují dobrý výhled do terénu útoku. První pohled na mapu dává v našem pásmu vyniknouti těmto místům: kotě 417, výšince u lesíka jižně od této koty a kotě 404. Budeme zkoumat nebezpečnost těchto míst pokud to podle mapy je možné. Kóta 417 je stejně vysoká jako puda, na které stojí les na západ od ní. Vidíme ihned, že vzniká hluboký hluchý prostor, který se táhne až k severnímu okraji Kozolup. Z toho směru by bylo pozorování možné jen se stromů stojících na západním svahu této výšiny. Pozorování se stromů je však nepohodlné a pak budeme pozorovatele ohrožovati palbou, kterou budeme řídití na zálohy v tomto prostoru, jak již dříve bylo naznačeno. Před výšinkou na jih od koty 417 leží podlouhlý lesík a je tudíž pozorování možné jen s okraje tohoto lesíka. Řekli jsme však již, že tento lesík budeme neutralisovati, abychom zabránili bočnímu postřelu útoku; tím také umlčíme pozorovatele. Kóta 404 nepřichází v úvahu, protože výšinka na jih od koty 417 je vyšší než kóta 404 a ještě jest na ní lesík.

Po předcházejících úvahách můžeme říci: Příprava bude řízena na západní a jižní okraj Lužce a na kulometné hnízdo na jih od **c** od Lužce. Dále na zálohy na východním okraji Lužce a v lese v prostoru **c** od Lužce. Ke konci přípravy bude neutralisován také západní okraj lesíka na jih od koty 417 a kulometné hnízdo v jižním jeho cípu. Palba bude častěji překládána tak, aby nepřítel zůstal neznám okamžik vyražení k útoku.

Nyní podpora útoku. Abychom mohli útok řádně podporovati, jest nutno si představit, jak pěchota bude postupovati. Hlavní úsilí bude řídití proti Lužci, menší proti kulometnému hnízdu na jih od **c** od Lužce. Až dosáhne západního a jižního okraje osady, uspořádá se krátce a pronikne na východní okraj osady, opět se krátce uspořádá a počne pronikatí podél severního okraje lesa směrem ke kotě 417, umísťujíc své lehké kulometry tak, aby bylo zamezeno nasazení nepřátelského protiútoku ze směru Vys. Újezd. Před jižního okraje lesa postupuje podobně jen s tím rozdílem, že především řídí své úsilí proti kulometnému hnízdu na jih od **c** od Lužce, jsouc při tom podporována částí přímo postupující proti hnízdu ze směru koty 372. Lesem postupují čističi. Jakmile pěchota dosáhne okraje lesa proti kotě 417, uspořádá se a vyrazí proti kotě 417, po jejímž dobytí se zařídí tak, aby kotu bezpodmínečně udržela proti eventuálním útokům.

Co bude činiti za tohoto útoku dělostřelectvo? Především musí neutralisovati západní okraj lesíka na jih od koty 417, aby vyrazení útoku se neshroutilo v bočné palbě z tohoto směru. Dále bude střílet na záp. a jižní okraj Lužce a na jižní okraj lesa u Lužce, aby pěchota mohla postoupiti. Pak je třeba uvolniti pěchotě cestu pro zteč, i bude přeložena palba se západního a jižního okraje Lužce na východní okraj. Palba na jižní okraj lesa ještě zůstane.

Až pěchota postoupí proti východnímu okraji Lužce, bude palba jednak přeložena na příkop se stromořadím a přiléhající cíp lesa, jednak soustředěna na kulometné hnízdo jižně c od Lužce. Když pěchota vnikla do lesa, bude palba přeložena na východní okraj lesa proti kotě 417. Zde palba zůstane tak dlouho ležet, až se pěchota přiblíží, aby se pak přenesla na zákop na kotu 417, kde zůstane tak dlouho, až pěchota bude pohotově k útoku; jest jakousi přípravou útoku na kotu 417. Když pěchota vyrazila k útoku na kotu 417, změní se tato palba přípravná v palbu přehradnou před tuto výšinu, a to na tak dlouho, než se pěchota výšiny zmocní a na ní se řádně usadí. Po celou dobu útoku první fáse bude neutralisován lesík na jih od koty 417, aby bylo zamezeno působení do boku útočící skupiny.

Dobytím koty 417 je první fáse skončena.

Při druhé fási bude pěchota útočiti na lesík na jih od koty 417 a na zákop u stromů na jihozápad od koty 404. Není možné, aby nějaké zálohy zasáhly, aniž přijdou do palby kulometů postavených na kotě 417, pročež nebude třeba řídit palbu do prostorů kde je předpokládáme. Jediné místo, které poskytuje výhled do terénu útoku, je kóta 404.

Bude tedy příprava druhé fáse obsahovati neutralisaci lesíka na jih od koty 417 a zákopu u stromů na jihozápad od koty 404. Baterie, mající za úkol ochranu pěchoty na kotě 417, bude také střílet na cíle pomíjivé a bude umlčovati kotu 404.

Podpora druhé fáse se odehraje takto: před vyrazením k útoku leží palba na lesíku na jih od koty 417 a na zákopu u dvou stromů na jihozápad od koty 404. Kóta 404 je umlčována baterií, která chrání kotu 417. Když pěchota postoupí na ztečnou vzdálenost (bude to nejdříve u lesíka), bude palba přeložena na východní okraj lesíka a výšinku u tohoto lesíka a na kotě 404. Dalšími prostory pro palbu bude palebná přehrada před křižovatku cest na severozápad od koty 404 a před kotou 404.

Tím jest dosaženo 1. cíle.

II.

Rozkaz velitele oddílu pro přípravu a podporu útoku na 1. cíl může býti tento:

1. dělostřelecký pluk.

III. oddíl.

SV. dne D.

8 h. 40 (osm h. čtyřicet).

Č. j.

Rozkaz.

pro přípravu a podporu útoku v 9 h. 30.

I. Nepřítel drží západní a jižní okraj Lužce. Lužec je zařízen k obraně; kulometné hnízdo na jižním okraji lesa u Lužce na jih

od c od Lužce; silné kulometné hnízdo v jižním cípu lesíka na jih od koty 417; zákop u dvou stromů na jihozápad od koty 404. Pozorovány byly čerstvé zemní práce u koty 417 a koty 404 a pohyb u příkopu se stromořadím na sever od Lužce.

Nejpřednější částice vlastní pěchoty jsou na silnici u rozcestí u potoka na sever od Kozolup, na východním okraji Kozolup a na silnici Kozolupy—Trněný Újezd a to na západ od koty 355.

II. 5. pěší pluk, který jest ve svazu, podporován III/1 oddílem, bude útočiti v pásmu ohraničeném těmito liniemi:

na levo: Lužce (inklusive)—Vysoký Újezd (mimo)—Tachlovice (mimo);

na pravo: kota 355 (na jihovýchod od Kozolupy) inklusive—Kuchaře (mimo)—Chýnice (mimo).

1. Cílem je linie koty 417—kota 404. Odtud se postoupí až na nový rozkaz.

Výchozí základnou útoku je linie nejpřednějších částic pěchoty.

III. Pluk bude útočiti dvěma prapory v prvním sledu. Úmyslem velitele pluku jest provéstí útok ve dvou tazích a to:

1. fáse: dobytí koty 416;

2. fáse: dobytí koty 404 a hřbetu u rozcestí na severozápad od této koty.

IV. Oddíl III/1 jest podřízen veliteli 1. děl. pl., který velí jižní skupině přímé podpory.

V. Baterie podrží své nynější posice a pozorovatelný a zařídí se tak, aby mohly působiti do celého pásma 5. pěšího pluku (normální úkol). Mimo to musí býti 7. baterii možno působiti až na Vrch Háčka (inkl.) a 9. baterii až po Holý vrch inkusive (eventuelní úkoly).

VI. Činnost oddílu.

1. Fáse

a) při přípravě.

Baterie	9 h 10 — 9 h 16	9 h 16 — 9 h 19	9 h 19 — 9 h 25	9 h 25 — 9 h 28
7	západní okraj Lužce	východní okraj Lužce	jako od 9 h 10 do 9 h 15	jako od 9 h 16 do 9 h 19
8	jižní okraj Lužce	jižní okraj lesa u Lužce levá část až kul. hnízdo (mimo)		Prostor u c od Lužce
9	Kulometné hnízdo na jih od c od Lužce	jižní okraj lesa u Lužce pravá část od kul. hnízda (včetně)		jako od 9 h 16 do 9 h 19

9. baterie mimoto za celé přípravy také cíle pomíjívé.

$\frac{1}{3}$ střeliva při přípravě spotřebovaného musí býti granátové šrapnely.

b) Při podpoře útoku.

Baterie	9 h 28	D a l š í c í l e				
7	západní okraj Lužce	východní okraj Lužce	příkop se stromořadím a přilehlý cíp lesa	severní ½ vých. okr. lesa u Lužce	sev. svah koty 417 (kota mimo)	Palebná přehrada o 200 m dále
8	jižní okraj Lužec a jižní okraj lesa s kul. hnízdem	jižní okraj lesa u Lužce s kul. hnízdem	kulometné hnízdo na jih od c od Lužce	jižní ½ vých. okr. lesa u Lužce	jižní svah koty 417 (kota včetně)	
9	západní okraj lesa na jih od koty 417 a kulometné hnízdo v tomto lese, dále cíle pomíjivé (eventuálně).					

Rozkaz k přeložení palby udělím zavčas.

Palebnou přehradu před kotu 417 vyžádá pěchota několika červenými raketami.

2. F á s e

a) Při přípravě.

7. baterie po celou dobu ochrana koty 417, neutralisace koty 404 a cíle pomíjivé.

½ spotřebovaného střeliva jsou granátové šrapnely.

Hodina H jest hodina, kdy bylo dobyto koty 417; bude včas oznámena.

b) Při podpoře útoku.

7. baterie: jako při přípravě.

8. baterie postupně: a) východní okraj lesíka na jih od koty 417 a výšinka u tohoto lesíka;

b) hřbet na východ od vozové cesty, kota 417, Trněný Újezd;

c) palebná přehrada na 200 m před tento hřbet.

9. baterie postupně: a) zákop na kotě 404;

b) palebná přehrada na 200 m před tuto kotu.

Rozkaz k přeložení palby udělím včas.

Spotřeba střeliva až inkusivě dobytí linie kota 417 až kota 404 nemá překročiti 80 ran pro kus.

VII. Od 9 h 30 bude zřízeno výdejné středisko pro střelivo ve Sv. Janě pod Skalou. Baterie mohou odebrati 30 ran pro kus.

VIII. V 10 h. 30 hlásí se u mně jeden důstojník a jeden poddůstojník 9. baterie; budou vysláni na obhlídku cest a posic do prostoru na západ od linie kota 417—kota 404.

Dostanou:

Baterie 7—9.

Vel. skupiny.

Vel. 5. pěšího pluku.

Mjr. N. N.

Velitel III/1 oddílu.

Námět číslo 40.

Námět ze všeobecné taktiky.*)

Mapa 1:75.000 Velké Meziříčí. (Topografické údaje podle této mapy.)

Povšechná situace.

Kryjíc se na čáře Rausmiera (asi 12 km na sever od Velkého Meziříčí) — Bobruvka—Morawetz (asi 8 km západ od Rausmiera) Straschkau—Dějmalka, soustřeďuje se červená strana u Neustadtl (asi 12 km severně Bobrau). (Bobrau asi 16 km na severozápad od G. Meseritsch.)

Aby porazila nepř. kryt a napadla nepřátelské shromažďování, pochoduje modrá armáda severním směrem.

Zvláštní situace.

2. p. div. (střední divise modré armády), jejíž pásmo činnosti jest zakresleno do přiloženého náčrtu, zahrnala svými předvoji slabé nepřátelské prvky, které hájily jižní okraj lesa Radenitzer W.—Jakubovický dvůr—Ob. Unt. Libochau—trigonometr Libochau 534—Stožihorka. (Viz náčrt!)

Dostavše několik ran z děl, vešly v dotyk s nepřetržitou palebnou čarou, vytýčenou jižním okrajem Bobruvka — jižním okrajem Tučků vrch — Asyl a Sanatorium jižně Morawetz—Fasanhof—Strážnice (kota 548 a 480 — Mitrow Schl.

Sousední, východní, 1. p. d. a západní, 3. p. d. jsou se svými obdobnými prvky na úrovni s 2. p. d.

Letectvo vypátralo kusy vznikajících opevnění na zmíněné již čáře odporu krytu. Další opevňovací práce byly spatřeny více k severu, v krajině Neustadtl.

Vyjímaje II. prapor 5. p. pl., který ztratil 25% svého početného stavu, jsou ztráty ostatních předvojových praporů malé (10%).

Dne 30. dubna o 22. hod. vydal velitel p. d. operační rozkaz, jehož nejdůležitější ustanovení jsou tato:

Stan, dne 30. dubna, 22 hod.

I. Předvoje dobyly přední čáry posice a jsou nyní v dotyku s čarou souvislé palby, vytýčenou jižním okrajem Bobruvka — jižním okrajem Tučků vrch — Asylem a Sanatoriem u Morawetz—Fasanhof—Strážnice (koty 548 a 480)—Mitrow Schl. Z opevňovacích prací, hlášených na této frontě lze učiniti závěr, že nepřítel zamýšlí ji houževnatě hájiti.

Velmi slabé dělostřelectvo bylo zjištěno v činnosti na severním okraji Babka W. a u Unt. Rosička.

II. Aby mohla 2. p. d. co nejrychleji pokračovati ve svém postupu na sever, podnikne zítra ráno útok na nepřátelskou posici.

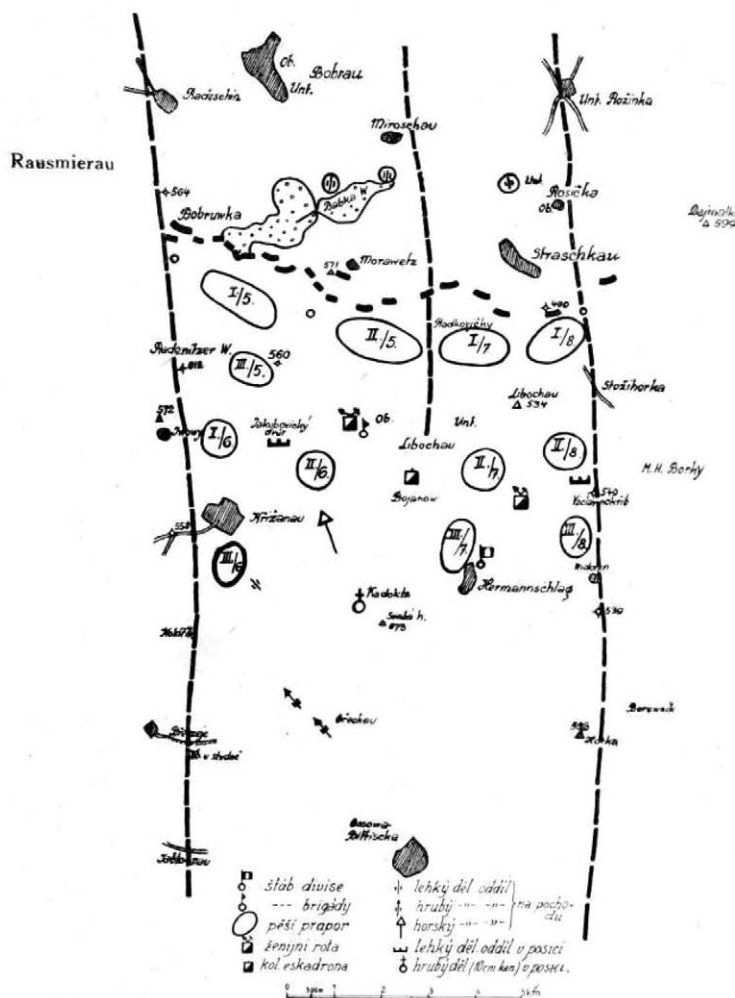
1. cílem útoku jest čára kóta 558—severní okraj Morawetz—hřbet Morawetz—Jemnitz—Straschkau.

Sousední divise mají ve svých úsecích obdobné úkoly.

III. Myšlenka manévru.

Velitel divise bude usilovati nejdříve o dobytí výšin u Morawetz a usnadnit tak pád Straschkau.

*) Z přijímacích zkoušek do Válečné školy v r. 1923—1924.

IV. Ustanovení pro útok.

a) Pěchota:

západní skupina: 3. p. brig. (bez 1 praporu) a 1 ženij. rota.

východní skupina:

zálohy divise: . . . (pro paměť)

V. Pásma činnosti:

jsou oddělena čarou: Bojanow—Rodhowičky (obě včetně pro 3. p. brig.) — Jemnitz (pro východní skupinu) — Miroschau (pro 3. p. brig.).

b) Dělostřelectvo:

1. Posice dlužno vyhledati v pásmu koty 560 (asi 2 km jilně od Pikaretz)—Stoži horka—Kundratitz—M. H. Borky (asi 7 km na západ od Kundratitz).

2. Učlenění a úkoly:

Přímá podpora:

v pásmu západní skupiny: 1 odd. 8 cm a hor. děl. odd.

v pásmu východní skupiny: 1 odd. 8 cm.

Společná a protibaterijní činnost:

2. odd. hrubé

1. odd. 10 cm houfnic.

3. Celé divisi dělostřelectvo zúčastní se 15 minutové přípravy, směřující k neutralisaci hlášených cílů na čelných nepřátelských liniích, k oslepení pozorovatelů a neutralisaci nepřátel, baterií.

c) **Letectvo:**

jedno pěchotné letadlo bude v činnosti od hodiny H+15 min.

d) **Hodina vyražení k útoku:**

(stanoví kandidati)*).

VI. Spojení a dodávání:

Stanoviště velitele divise od... h dne 1. května v Hermannsschlag

3. p. brig. v Ob. Libochau.

Přední zpravodajské středisko v Ob. Libochau.

Dodávací osa 3. p. brig.: Ob. Libochau—Morawetz—Ob. Bobrau.

O t á z k y:

1. Rozkazy vydané velitelem 3. p. brig. v důsledku rozkazu divise.

2. Jakou součinnost bude velitel 3. p. brig. žádati pro svůj útok od dělostřelectva společně a protibaterijní činnosti.

3. Průsvitku v měřítku 1:75.000 o situaci všech útočících prvků 3. p. brig. včetně rot a obou oddílů dělostřelectva přímé podpory včetně baterií.

Náměty a jejich řešení ze všeobecného vzdělání.

II.

Plukovník dr. J. Čermák:

Námět zeměpisný.

Směrnice pro zkoušky ze zeměpisu, uveřejněné ve věstníku MNO výn. věc. r. VII. č. 26, čl. 242 (3. května 1924) žádají od kandidátů všeobecnou znalost základů fyzikálního zeměpisu (nauku o pevné zemi, vodstvu a ovzduší) a zeměpisu člověka (anthropogeografie, hlavně zeměpisu hospodářského a politického; podrobnou znalost fyzikálního a politického zeměpisu našeho státu, povšechnou znalost fyzikálního a politického zeměpisu Evropy, hlavně střední, to: tvary půdy, geologické poměry (aspoň zhruba, nerostné bohatství), klimatické poměry, porost půdy, obyvatelstvo, jeho rozdělení národnostní, náboženské, politické (státní hranice), způsob obživy, ráz materiální a duševní kultury (výrobu původní, průmysl, obchod, komunikace, vzdělanost a školství), státní zřízení (ústava a správa). Údaje číselné se nepožadují. Zkouška sestává ze dvou částí:

*) Slunce vychází dne 1. května ve 4 h 30 m.

1. část: grafická zkouška s legendou, t. j. doplnění němé mapy (náčrtu).

2. část: písemné zpracování daného zeměpisného tematu.

*

Přihlédneme nejprve k otázce první. Kandidáti obdrží němou mapu se zakreslenými vodními toky, a jejich úkolem je mapu dle svých vědomostí doplnit; co z těchto vědomostí nelze do mapy vkreslit, zapíší slovy na okraji mapy ve formě legendy (vysvětlivek). Podobného rázu úlohu řešiti v rámci Cvičebných listů naráží však přirozeně na značné obtíže. Bylo by třeba celé serie map postupně doplňovaných. Těmto obtížím musíme se zde vyhnouti obšírnějším slovním doprovodem. Proto tedy v našem případě vzroste legenda mapy na rozsah mnohem větší než je nutno při skutečném provádění úlohy, kde mnohé stačí pouze zakreslit do němé mapy. Při tom také ještě nutno upozorniti, že v celku stať tato — vzhledem k cíli, jemuž má sloužiti — nepřináší snad nových nějakých poznatků a omezuje se pouze na údaje běžně známé.

I.

Obdrželi jsme přiloženou němou mapu (obr. 1.); máme do ní zakreslit, co o znázorněném území víme. Na první pohled poznáváme, že mapa představuje část naší republiky, a to území Moravské Brány, Slovenské nížiny podunajské¹⁾ a západní část Karpat. Říční toky jsou zakresleny, a jimi zhruba udán též tvar povrchu dotyčného území. Pro snazší orientaci doplníme si v mapě důležitější osady, označené pouze začátečními písmeny; na to označíme si do říční sítě horské hřebeny, při čemž nám bude pomůckou, že obvykle zdvihá se krajina do největších výšek na rozvodí řek. Zakreslíme nejprve Malé Karpaty od toku Moravy s Dunajem až k Brezové a Myjavě; od Myjavy až k sedlu Papajského (695 m, na sever od * Makyty) Bílé Karpaty a jejich pokračování směrem k severovýchodu, Javorníky, a s nimi souběžná pásma horská, hory Vizovské (od průsmyku Lysského vybíhají až k Napajedlům), hory Vsatské (od V. Karlovic až k Hostýnu) a Bezkydy (z okolí Val. Meziříčí až za průsmyk Jablunkovský).

(Horské hřebeny zakreslíme do mapy.)

Západní Karpaty jsou horstvo celkem mladšího původu (třetihorního, jako Alpy, na rozdíl proti mnohem starším sousedům, české masse krystalinické a Sudetám); svahy vnější, spadající do Moravy, jsou mnohem mírnější než svahy vnitřní, obrácené do Slovenska. První vnější pásmo horské od Bílých Karpat až za Jablunkovský průsmyk tvořeno je třetihorními pískovci (flyš), místy se s nimi střídají vápence a břidlice, místy vynikají na povrch i starší pískovce křídové. Charakteristickou formou těchto hor jsou táhlé hřbety. Tento mohutný horský val sledován je na vnější i vnitřní straně řadou vápencových útesů (Pavlovské vrchy, Kotouč u Štramberka, Beckov, Povážské Podhradie a j.). Malé Karpaty počítají se již ke střednímu pásmu karpatskému, neboť obnažují jádro starších, krystalinických hornin, k němuž se připojují mladší usazeniny.²⁾

¹⁾ Též zvané „Jihoslovanská nížina“ (profesor Koláček v Machátově Illustr. Zeměpisu).

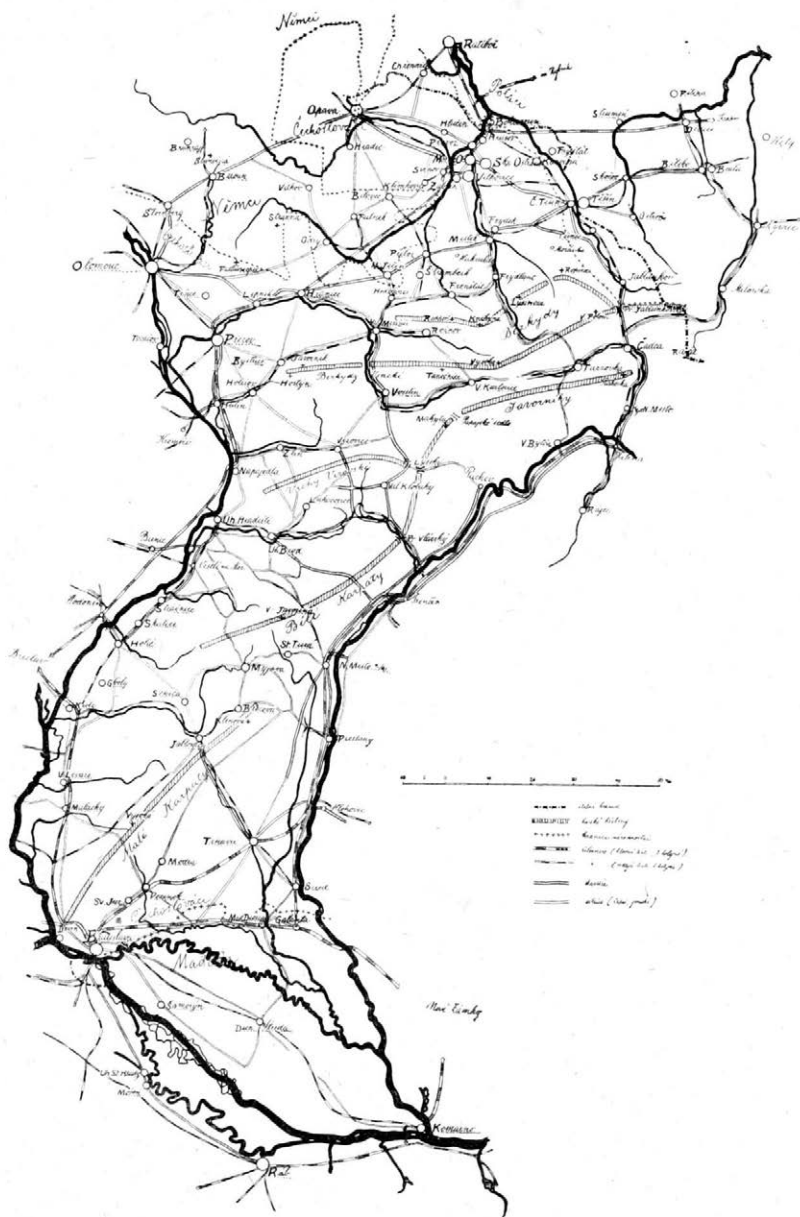
²⁾ Vnitřní pásmo karpatské leží již mimo území na mapce obsažené.

Z rovin, zasahujících do území, je v severu, v úvodí Odry (Moravská Brána) rovinatý kraj částí rovin německých a značí svými usazeninami, kam až sahal v době glaciální severský led-

vec; v úvodí Moravy úrodná naplavená rovina, úval Hornomoravský (Haná), sahá až po těsнину u Napajedel, dále na jih se pro-
stírající úval Dolnomoravský je pouhým výběžkem rozsáhlé roviny Moravského pole; při Dunaji, dolním Váhu a Nitře šíří se Slovenská nížina podunajská, výběžek Malé nížiny uherské.

(Geologické poměry a rozsah nížin uvedeme v legendě, ač případně možno zhruba obrysy nížin naznačiti i do mapy.)

Podnebí tohoto území je celkem mírné. Největší teploty vyskytují se na jihu území, k severu teplot postupně ubývá. Roční isotherma 10°C probíhá od stoku Dyje s Moravou směrem VJV k Váhu; roční průměr $6-8^{\circ}\text{C}$ mají pouze hornaté kraje Karpat

a jejich výběžků, jichž podnebí je poněkud drsnější, ostatní kraj těší se teplotám mírnějším. Jako charakteristické uvádějí se na Moravě studené severovýchodní větry v zimním období. Jih moravský je teplý a suchý, takže daří se tam i kukuřice i vinná réva; podobně je tomu i na Slovenské nížině podunajské. Srážek atmosférických mají jižní nížiny asi 500 mm do roka, k severu a do hor srážek přibývá, takže v Malých Karpatech dosahují 1000 mm, ve vyšších částech Bezkyd až 1500 m. Drsné podnebí a poměrně chladné má české Slezsko s Hlučínskem; také Pováží znamená svými většími rozdíly mezi teplotami léta a zimy drsnější ráz klimatu, označující již přechod od mírného podnebí přímořského, západoevropského, ke kontinentálnímu klimatu evropského východu.

(Klima stručně popíšeme v legendě.)

Porost. Roviny jsou z velké části pilně vzdělávány a pokryty kulturními rostlinami, za to hornaté kraje jsou povětšinou porostlé lesy, které se střídají s chudými poličky (kopenice) a pastvinami. V rovinách, kde kvete zemědělství, daří se: pšenice, řepa, ječmen, len, zelenina a ovoce, jižněji, v úvale Dolnomoravském i Slovenské nížině podunajské dokonce i kukuřice, víno a tabák. Na horách daří se píceřiny, brambory, místy i ovoce; tam také větší výtěžek než chudá pole mnohdy dává chov dobytka. Lesní komplexy hali hornaté hřbety Radhoště, Kněhyně, Lysé Hory, Ropice, až za Jablunkov, dosahují až k Pováží a výběžky svými zabíhají až k Holešovu, Zlínu a Uh. Brodu; jižněji jsou zalesněny hřbety Bílých a Malých Karpat až k Bratislavě a lesy kryjí i část roviny Moravského pole k jihu od řeky Myjavy až k Levarům, Malackám a Plaveckému Čtvrtku.

(Stačí stručná zmínka v legendě, možno však též zakreslit schematicky do mapy.)

Hustota obyvatelstva jeví v našem území značné rozdíly; zatím co průmyslový sever na Ostravsku dosahuje místy na 1 km² až 1000 obyvatel, okresy Ostrava—Fryšták přes 500, Přerov a Bohumín 200—500, Opava, Hlučín, Příbor, Nový Jičín, Místek, Napajedla, Uh. Hradiště, Kyjov, Hodonín, Břeclava 100—200, klesá v ostatních průměr pod 100, na Slovensku okresy Malacky a Senica mají průměrně 40—60, okolí Žiliny dokonce méně než 40 lidí.

(O hustotě zaznamenáme v legendě.)

Národopis. Velká většina celého území osídlena je lidem národnosti československé. V jihu Velký Žitný ostrov osídlen je Maďary; národnostní hranice prochází zde od Bratislavy přes Galantu na Nové Zámky. V severu zasáhá sice živel československý až za dnešní státní hranice do okolí Ratiboře do Pruského Slezska (k řece Pštině), za to Němci zabíhají širokým klínem od severu do souvislého území československého až k hornímu toku řeky Odry; národnostní hranice probíhá asi podle linie: Šumperk—Unčov—Šternberk—Nový Jičín—Bilovec—Vítkov—Heraltice. Malé německé ostrovy jsou v okolí Bratislavy. Proti národnosti polské je hranice dosti neurčitá (pro dialektické přechody mezi jednotlivými nářečími českého a polského jazyka); celkem lze hranici tu vésti od Bohumína k Dětmarovicům na řece Olše a dále (přibližně) proti toku této řeky k Jablunkovu.

Národnost československá dělí se v území tomto na několik typických nářečí: nejsevernější z nich je lašské (Pruské Slezsko,

Opavsko s Hlučínskem, sz. výběžek Moravy, západní Těšínsko), dále k jihu valašské (mezi Frenštátem, Holešovem, Zlínem a Uh. Brodem) a hanácké (úval Hornomoravský), nejzáke k jihu slovenské (slovácké, od Napajedel, Zlína, Bohuslavice k j. podél Moravy), jež přechází i na Slovensko; na Slovensku samém nejvýznačnější nářečí v označeném území jsou trnavské a trenčanské.

(Hranice národnostní zakreslíme do mapy, dialektické zvláštnosti poznamenejme v legendě.)

Nerostné bohatství. Železo dnes již v Bezkydech se nedobývá. Za to těžba kamenného uhlí výborné jakosti, v oblasti ostravsko-karvinské je nejbohatší z celého našeho státu. (73% našeho kamenného uhlí.) Území kamenouhelné pánve prostírá se na ploše asi 950 km²; tato pánev, pokud je na našem území, je jen malou částí rozsáhlé pánve hornoslezské (která větším dílem připadla po světové válce Polsku). Hnědé uhlí (lignit) dobývá se, arci jen v malých rozměrech, v pánvi Kyjovsko-hodonínské (u Dubňan). Nafta těžká se čerpá v Gbelech u Skalce, pokusy o těžbu petroleje dějí se v rozměrech prozatím jen nevelkých u Hodonína, Vlárý (Bohuslavice) a Turzovky. Vápence zpracovávají se místními drobnými závody na vápno a cement, největší cementárny jsou u Štramberka. Cihlářská hlína vyskytá se často, největší cihelna je v Hodoníně; hlína keramická velmi dobrých vlastností zpracovává se v Bratislavě a okolí.

(Nejlépe vypsati v legendě.)

Průmysl. Uhlenný rayon v severu území je střediskem rozsáhlého průmyslu. Nejvýznamnější jsou železářny; z nich Vítkovické jsou největšími železnými hutěmi republiky (8 vysokých pecí, ocelárny světového jména, taví v hutích i měděnou rudu), zpracovávají však vesměs suroviny dovezené (švédskou rudu, jež přichází lacinou cestou vodní po Odře). Podobné železné huti jsou Trinci, Frýdku, Bohumíně, Fryštátu (ocelárna). S těžbou uhlí a železářským průmyslem souvisí i průmysl strojní v Moravské Ostravě (lokomotivy, vagony), Studénce a Kopřivnici (vagony a automobily), Novém Jičíně (hospodářské stroje), v Hranicích (větrné motory zavodňovací), Přerově (hospodářské stroje), dále chemické továrny ve Vítkovicích (dehet, fosfáty, oleje), Hrušově (soda), a Přívoze (oleje, zpracování organických odpadků), konečně i textilní továrny v Novém Jičíně, Frenštátě, Místku, Frýdku, Lipníku, velké pivovary v Těšíně, Karvíně a Mor. Ostravě, lihovary v Mor. Ostravě a Novém Jičíně, papírny v Mor. Ostravě a ve Frýdku, výroba elektrických lamp v Přívoze a j.

V úrodných krajinách rovinných vyvinul se za příznivých podmínek zemědělských průmysl potravinářský: cukrovarnictví (na Moravě v Olomouci, Přerově, Břeclavě, Hodoníně, na Slovensku v Trnavě a Piešťanech; cukrovar trnavský je největším závodem toho druhu v našem státě), lihovarnictví (v Olomouci, Opavě, Napajedlech, Uh. Hradišti), průmysl zpracovávající ovoce a zeleninu (v Přerově, Olomouci a Bratislavě, na Valašsku), víno (mor. Slovácko, Strážnice, Bzenec; východní svahy Malých Karpat, Pezinok) a průmysl mlynářský (Břeclava, Bratislava, Pezinok, Piešťany, Trenčín).

V hornatých krajinách, kde je dostatek lesů, uplatňuje se průmysl dřevařský: velké pily (v Krásně, Rožnově, Bystrici

p. Host., Uh. Brodě, Vsetíně), výroba nábytku z ohýbaného dřeva (Vsetín), továrny na celulosu a papír (Žilina), průmysl sklářský (Krásno, Vsetín, N. Hrozenkov, V. Karlovice, Hodonín, Uh. Brod, Púchov); k tomu druží se domácí průmysl textilní: houně a papuče, (Val. Klobouky a Vizovice), koberce (Val. Meziříč.) a koželužský (Valašsko, zejména Zlín s výrobou obuvi ve velkém [Bata]). Průmysl dřevařský zasahuje až do roviny v Přerově a Hodoníně (parketářství).

Jako důležité středisko komunikační působí na soustředění průmyslu Bratislava, jež má neobyčejně příznivou polohu na křižovatce světových železničních tratí a mimo to ještě leží při Dunaji (laciná vodní doprava) jako přístav na toku, otevřeném mezinárodní plavbě a sjížděm i pro menší námořní parníky. Zde vznikl průmysl kovoobnův (plechové a smaltové zboží, roury, hřebíky, náboje, hospodářské stroje, elektrotechnické a kabelové závody), chemický (třaskaviny, rafinerie petroleje) textilní, gumový, koželužský, potravinářský (mlýny, čokoláda) a j.

Podobně jako Bratislava na okraji našeho státu uplatňují se i uvnitř státu jiná menší střediska komunikační jako výhodná střediska průmyslu: Přerov, ležící na cestě z Hané k Moravské Bráně, má moderní, velké nádraží, z největších v našem státu, a vyniká v průmyslu železářském (hospodářské stroje), chemickém (umělé hnojivo), potravinářském (pivovar, cukrovar, ovocné konzervy) má elektrárnu druhou co do velikosti na Moravě a j. Olomouc, středisko úrodného úvalu Hornomoravského, má průmysl kovoobnův (ocelárny a železárny, telegrafní a telefonní přístroje), textilní, potravinářský (lihovar, solné mlýny, čokoláda, mor. cukerní společnost a j.); menší měrou i Trenčín (lihovary, výroba třaskavin, textilní závody, mlýny a j.) a Žilina (výroba celulosy, papíru, textilií a j.).

Státní tabákové továrny jsou v Bratislavě, Hodoníně a Novém Jičíně. Kromě zmíněného již průmyslu pěstuje se jako domácí výroba v okolí Bratislavy a v celém Pováží krajkářství a výšivkářství.

V území našem je řada elektráren; největší z nich jsou v uhelném rayoně ostravském (Vítkovické železárny, parní a plynové motory, 14.000 HP), Mor. Ostrava (parní turb., 8.750 HP), v Přerově (parní turb. 10.000 HP), v Hlohovci (naftové motory, 2.100 HP) a v Bratislavě (naftové motory, 2.100 HP). Elektrifikace celého území má být postupně provedena všeužitečnými podniky: moravskoslezské elektrárny v Mor. Ostravě, severomoravské elektrárny v Zábřehu, středomoravské elektrárny v Přerově, západomoravské v Oslavanech (k těmto přidělena velká část moravského Slovácka), západoslovenské elektrárny v Bratislavě a povážské elektrárny v Trenčíně.

(Uvedeme písemně v legendě.)

Zemědělství. Neúrodnější kraj tvoří roviny v úvodí Moravy (Haná a dolnorakouský úval) a při dolním toku Váhu a Nitry (severnější část slovenské nížiny podunajské), kde daří se řepařství; výborné pověsti těší se též hanácký slad. Obilniny pěstují se v nižších krajích severu (Moravská Brána, severní svahy výběžků Sudet a Karpat, v okresech Hranice, N. Jičín, Příbor,

Místek, Těšín, Fryštát, Bohumín, Ostrava, Hlučín, Klimkovice, Bílovec, Fulnek, Odry, Libava, Vítkov, Opava) a v jižní části slovenské nížiny podunajské (Malacky, Senec, Bratislava, Šamorín, Dunajská Streda, Zem. Oča a j.). Hornatá území jsou kraj chudý, převážně bramborářský a píceňářský (okresy: Kys. Nové Mesto, Čadca, Jablunkov, Frýdek, Frenštát, Rožnov, Val. Meziříčí, Vsetín, Vizovice, Val. Klobuky, Bojkovice, Púchov, Myjava). Zmínky zasluhuje vinařství (Strážnice, Bzenec, Pezinok), zahradnictví na úbočí Karpat (ovocnictví, hlavně pěstování švestek na Vizovsku a v okolí Val. Klobuk, kde je téměř jediným zdrojem výživy obyvatelstva vedle chovu dobytka) a zelinářství (Bzenec, okolí Bratislavy).

Chov dobytka. Obyvatelé nížin zabývají se chovem koní (Haná, hřebčince v Hodoníně, Napajedlech), chovem skotu (typický chov skotu na Kravaňsku, t. j. v okolí Hranic, N. Jičina, Příboru, Fulneku; též na Hané, drobnější typy pěstují se v hornatém Valašsku); chov ovcí, kdysi rozsáhlý, je dnes v úpadku; pěstuje se dojný brav v horách na Valašsku (brynza, žinčice); také včelařství je dosti rozšířeno.

(Uvedeme v legendě.)

Kulturní střediska tohoto území tvoří města: Bratislava s uni-versitou Komenského, 6 středními školami a státní školou průmyslovou, Olomouc (museum, knihovna býv. university, bohosl. fakulta, 8 středních škol a voj. škola dělostřelecká), Opava (7 škol středních a státní škola průmyslová), Ostrava Moravská, Slezská a Přívoz (celkem 10 středních škol), Hranice (vojenská akademie, lesnická škola), Hodonín (voj. škola jezdecká); ve St. Dale státní hvězdárna; kromě těchto jmenovaných mají střední školy neb školy jim na roveň postavené tato města: Přerov, Kroměříž, Holešov, Strážnice, Uh. Hradiště, Uh. Brod, Místek, Orlová, Příbor, Bohumín, N. Jičín, Lipník, Trenčín, Trnava, Nové Zámky, Nové Mesto nad Váhom, Žilina. Odborné školy mají Frýdek (tkalcovskou), Val. Meziříčí a St. Turá (zpracování dřeva); vyučovací ústavy jsou ve Val. Meziříčí (košíkářství) a Strážnici (vyšivačství); hospodářské školy jsou v Přerově, N. Jičíně, Val. Klobukách, zimní hospodářské školy v Hranicích, Uh. Brodě a vinařská škola v Bzenci.

(Uvedeme v legendě.)

Komunikační poměry. 1. Železnice. Územím probíhají rychlíkové trati:

Olomouc—Přerov—Bohumín—Těšín—Žilina—(část trati Praha—Bohumín—Košice),

Brno—Přerov,

Břeclava—Přerov (část bývalé trati Viedeň—Krakov),

Bratislava—Žilina,

Bratislava—Nové Zámky,

Vítkovice—Opava.

Trati tyto probíhají sice naším územím, avšak vysunuty jsou do nebezpečné blízkosti státních hranic, a proto dnes pro spojení se Slovenskem nabývá velkého významu trať kdysi podružná, Brno—Uh. Brod—Vlára—Trenčanská Teplá, která dnes spojuje Moravu se Slovenskem, jediná přechází přes Karpaty v bezpečné vzdálenosti od státních hranic. Kromě této trati buduje se nyní

druhá linie, spojující Moravu se Slovenskem přes Karpaty, dráha z Mor. Veselí do Nového Mesta n. Váhom.

Od těchto hlavních tratí odbočují trati podružné a vedou jednak souběžně s hlavními, jednak spojují je s odlehlými horskými údolímí. Jsou to železnice:

Kroměříž—Hulín—Val. Meziříčí—Krásno—Hodslavice—Věřovice—Frýdlant—Frýdek—Těšín, pokračující za hranice na Bielsko; trať má odbočky do Rožnova a Bílé a spojky na N. Jičín—Suchdol, Štramberk—Studenku a Mor. Ostravu.

Hranice—Vsetín—Vel. Karlovice.

Otrokovice—Zlín—Vizovice.

Veselí na Mor.—Holič—Kúty, se spojkami: Rohatec—Sudoměř a Hodonín—Holič.

Kúty—Jablonica—Trnava—Sereď, s odbočkou na Brezovou.

Zohor—Uh. Ves na Moravě.

Zohor—Plavecký sv. Mikuláš.

Devínské Jazero—Stupava.

Galanta—Leopoldov.

Piešťany—Vrbové.

Nemšová—Rovné.

Čadca—Turzovka—Makov (pokračuje z Čadci za hranice na Žiwiec).

Bratislava—Petržalka (pokračuje za hranice na Ráb).

K severu a severovýchodu od hlavní trati železniční odbočují menší linie:

Vítkovice—Klímkovice,

Studenka—Bílovec,

Suchdol—Fulnek,

z Bohumína na Hlučín—Kravaře—Opavu a Chuchelnou.

Nové trati projektovány jsou, kromě zmíněné již linie z Veselí na Mor. do Nového Mesta n. V., tyto:

ze Vsetína na Broumov a Bilnici,

z Jablonice na Plavecký sv. Mikuláš,

z Myjavy na Brezovou,

z Karvína přes Trlíčko na Těšín.

Upravuje se trať mezi Olomoucí a Čes. Třebovou; představují se a upravují nádraží v Olomouci a Břeclavi.

K železnicím druží se dráhy elektrické:

Trenčanská Teplá—Trenčanské Teplice.

Elektrické dráhy uhelného rayonu ostravského:

Přívoz—Mor. Ostrava—Vítkovice,

Mor. Ostrava—Svinov,

Mor. Ostrava—Hrušov—Bohumín,

Mor. Ostrava—Michalkovice,

Mor. Ostrava—Karviná,

Frýštát—Karviná—Něm. Lutyně—Bohumín,

Bratislava—Kopčany (a za hranice připojení na Vídeň).

Autobusové spoje obstarávají dopravu na silnicích:

Frýdek—Morávka,

Hukvaldy—Mor. Ostrava—Hlučín,

Opava—Vítkov,

Olomouc—Tršice,

Přerov—Bystřice p. Host.,
Holešov—Zlín,
Val. Klobúky—Bilnica,
Brezová—Myjava.

K nim projektují se jako doplnění linie:

Nové Mesto n. Váhom—Újezd u Luhačovic,
Vlářský průsmyk—Vízovice—Přerov.

Silnice probíhají územím v hlavních rysech souběžně s liniemi železničními. Největší význam mají ovšem silnice tam, kde je železnic nedostatek, tedy hlavně v Karpatech. Zde hlavní váha připadá na průběžné silnice, vedoucí přes rozvodi z úvodí Moravy a Odry do Pováží. Ze silnic těchto jako chaussée jsou vybudovány pouze silnice:

1. na severu z Těšína přes Jablunkov, Čadcu do Žiliny (s nejvyšším bodem 551 m),

2. dále k jihu z Uh. Brodu přes St. Hrozenkov, Drietomu na Trenčín (s nejvyšším bodem 570 m).

Silnice, jež se sbíhají k Vláře od Vsetína přes Val. Klobúky, od Vízovic přes Hrádek a od Uh. Brodu přes Bojkovice, Hrádek a Bilnicu jsou sice až na moravsko-slovenské hranice zbudovány jako chaussée, na půdě Slovenska pokračují však jako silnice zemská (župní).

Ostatní přechody vybudovány jsou pouze jako silnice zemské (župní, okresní). Jsou to linie:

Frýdek—údolí Ostravice—Turzovka,

Vsetín—Hor. Litě—průsmyk Lysský—Lysá—Púchov,

Val. Klobúky—Brumov—Nedašova Lhota—Červený Kameň—
Pováží (Trenčín, Púchov),

Uh. Hradiště—Kunovice—Hluk—Slavkov

Uh. Brod—Nivnice

Veselí na Mor.—Hroznová Lhota—Vrbka

Uh. Ostroh—Blatnice—Louka

Stráž—N. Mesto n. V.
Zajičkův mlýn (Myjava—N. Mesto
n. V. neb Piešťany)

Hodonín—Holič—Senica—Jablonica a dále jednak na Trnavu, jednak na Bratislavu.

Silnice, vedoucí na moravské straně ze Vsetína do Vel. Karlovic a dále až k hranicím Slovenska, a na slovenské straně z Čadce přes Turzovku a Vysokou do Makové (též z. V. Bytče přes Rovné a Vysokou na Makov) spojena je dosud přes hranice pouze neudržovanou vozovou cestou.

Přecházejí tedy přes Karpaty z Moravy a Slezska na Slovensko 2 chaussée a 7 zemských silnic. Ministerstvo veřejných prací pocítujíc nedokonalost spojení se Slovenskem vytýčilo si za úkol vybudovati v nejbližší době několik silnic »magistrál«, probíhajících územím našeho státu od západu k východu a zařadilo do svého programu postavení čtyř prvotřídních silnic tohoto směru. Projektované silnice používají pro přechod Karpat linií již z velké části existujících, pouze pro severní magistrálu buduje z části nové silniční spojení mezi Vel. Karlovicemi a Makovou (Vsetín—Vel. Karlovice—Maková—Vysoká—Rovné—V. Bytča—Žilina, část to trati, vedoucí z Olomouce na Liptovský sv. Mikuláš, Prešov a Jasín), a u nejnižnější trati nově staví spojení: Břeclava—Kúty (kde

dosud jen neudržované vozové cesty; silnice ta pokračuje dále na Sekule—Malacky—Stupavu—Bratislavu—Dun. Stredú—Slov. Meder—Nové Zámky, jako část průběžné silnice pomoravsko-podunajské, jdoucí z Brna přes Břeclavu, Bratislavu, Nové Zámky na Ipolské Šiahy). Střední magistrála přejde Karpatami v trati Uh. Brod—St. Hrozenkov—Drietoma—Kostolná—Trenčín (jako část trati Praha—Brno—Trenčín—Užhorod—Marmarošská Sihot'), jižní magistrála půjde přes Hodonín—Holič—Senicu—Jablonicu—Trnavu na Nitrú (jako část trati Brno—Hodonín—Nitra—Košice).

Komunikace přecházejí přes řeku Moravu, Váh a Odru mnoha mosty, které, poněvadž řeky ty nejsou vážnými vojenskými překážkami, nemají takového významu, abychom je musili všechny uvádětí podrobně; významny jsou pouze mosty přes Dunaj v Bratislavě (silniční a železniční) a v Komárně (železniční).

Vodní cesty. Jižní omezení našeho úseku tvoří Dunaj, největší řeka našeho státu; protéká však jen krátce naším územím v délce pouhých 15 km při petržalském předmostí u Bratislavy, ostatně se státu našeho pouze dotýká, neboť od rozvětvení se ve tři ramena tvoří nám svým hlavním tokem (až po Szob) hranici proti Maďarsku. Vtok Dunaje do našeho státu lze považovati za počátek jeho středního toku. Dunaj je prohlášen za tok mezinárodní; splavný je od Ulmu pro lehčí lodí, od Řezna již i pro parníky; na našem území snese již normální plavbu parníky a nákladními čluny (tyto bývají obvykle o prostoru 650 tun, parník o 600 HP vleče dva i více takových člunů, zatížených 1000—1100 t zboží při střední výši vody rychlostí 4.5 km proti proudu a 13 km po proudu; pro provoz za nízké vody nutny jsou však úpravy řečiště, neboť hloubka jeho (místy pouze 1.20 m) nestačí. Přístav v Bratislavě zaujímá asi 2.2 km břehu, má hloubku 2.5 m (za střední vody), má řadu přízemních skladišť (5 zděných a 3 dřevěné), jedno velké skladiště třípatrové, zvláštní skladiště pro minerální olej, k tomu ještě zimní přístav o dvou nádržích (na 250 lodí) s 3.3 km pobřeží; přístav je spojen s nádražím. Přeložiti může se v něm ročně asi $\frac{1}{2}$ mil. tun zboží, úpravami má být zvýšena tato možnost na 3 mil. tun. Přístav v Komárně zřízen v pobočném rameni dunajském (zahrazení) a má užitečnou délku pobřežní 1.4 km.

Ostatní řeky v území našeho úseku nejsou pro lodí dosud splavné; ani Odra, která rovněž prohlášena po válce tokem mezinárodním, není dosud od svého ústí až na hranice našeho státu dokonale splavná, pouze částečně; mírovou smlouvou byl nám však zajištěn podíl na parnicích a jiných plavidlech této řeky, jež hlavně pro lacinou dopravu švédské rudy do ostravského rayonu má veliký význam.

Poněvadž Dunaj, Odra i Labe staly se toky mezinárodními, jedná se nyní o uskutečnění starého projektu spojovacích vodních průplavů mezi nimi; od Dunaje má průplav sledovati tok Moravy od Děvína až k Přerovu, kde se rozvětví: 1. přes rozvodí Moravy a Odry k Bohumínu na Odru (délka od Přerova 103 km, stoupání 55 m zdoláno 8 komorami, klesání 72 m 13 komorami); 2. od Přerova podél Olomouce k Lanškrounu, odkud přes předěl mezi úvodím Dunaje a Labe zaměří k Tiché Orlici, Loučné a u Pardubic se připojí k Labi (stoupání o 256 m, klesání o 178 m provedeno 47 komorami). Výkonnost pro lodí o nákladu asi 1200 t odhaduje

se do roka na 8—10 mil. tun. Kpt. gen. št. Vejmelka přimlouvá se ze strategických důvodů pro řešení průplavu labsko-dunajského cestou: Sázava—Svratka—Dyje—Morava. Tímto řešením vyhnul by se průplav na severu přílišné blízkosti hranice, za to však by se dostal na hranici jižní do poměrů ještě nevýhodnějších (použitím Dyje).

Průplavy ty, spojující Hamburk a Štětín s Bratislavou a ostatními městy podunajskými, mají dalekosáhlý význam a velkou budoucnost, zejména zdaří-li se ještě časem připojení průplavy přes západní Německo k Rýnu a Rhoně, čímž by se připojila Československá republika platně k vodní síti evropských splavných řek (linie: Marseille—Štrasburk—Frankfurt—Norimberk—Plzeň—Praha—Přerov—Bohumín—Kijev). Ovšem dosud tyto krásné projekty jsou u nás pouze projekty, jež mají ještě daleko k uskutečnění.

Ze vzdušných cest, vedoucích přes území, naší mapkou znázorněné, je prozatím v používání důležitá linie z Prahy přes Bratislavu do Košic (provoz Čs. státní Aerolinie). Letiště na území tom jsou v Bratislavě (5 km na severovýchod od města u Vajnora), v Nitře (na východní straně města) a v Olomouci (2 km na severozápad u Neředína).

(Železnice, silnice zakreslíme do mapy, projekty železnic a silnic, vodních cest a vzdušná spojení uvedeme v legendě.)

Státní hranice a politické rozdělení. Ke konci zbývá ještě do mapky našeho úseku zakreslit průběh státních hranic. Hranice našeho státu vytčeny byly mírovými smlouvami versailleskou, st.-germainskou (1919) a trianonskou (1920), rozhodnutím pařížským o rozdělení Těšínska, Oravy a Spiše, a hraniční smlouvou sevrésskou (1920). Na základě těchto smluv probíhá hranice v jihu od Szobu hlavním řečištěm Dunaje tak, že Velký Žitný ostrov, obtékaný jeho severním ramenem, připadl k našemu státu; od západního konce Velkého Žitného ostrova přechází hranice na jižní břeh Dunaje a připojuje k našemu státu Bratislavské předmostí s osadou Petržalkou, proti Karlově Vsi vrací se hranice zase do hlavního řečiště Dunaje; pod Děvinem opouští hranice Dunaj a zabočuje k severu řečištěm Moravy a od této odbočuje podél jejího přítoku Dyje. V severu území hranice československo-polská probíhá od koty Rača (1236 m) nejprve po bývalé hranici uhersko-haličské, ke kotě 848 m, Solový vrch, odtud na západ podle bývalé hranice těšínsko-uherské až k bodu sev. od mlýna Moravcovie (— 609 m), načež nová hranice sleduje k severu na Kiczoru (989 m), Cieslar (919 m), Čantoryj (995 m), odkud se obrací k západu přes * 420 m k řece Olši, dělí podle ní město Těšín na dvě poloviny, západní, českou a východní, polskou, a sleduje řeku tu s malými odchylkami (u Fryštátu a Petrovic) až do stoku s Odrou, odkud pokračuje hranice československo-německá nejprv proti toku Odry k jihu, pak od železničního mostu na západ od Bohumína směrem severozápadním mezi osadami Chuchelnou (čs.) a Chřenovicemi (Kranowitz, něm.) až do blízkosti osady Ketř (Katscher, něm.), načež obrací se k jihozápadu a u Vavrovic připojuje se k staré hranici Opavska na řece Opavě, kterou sleduje dále k severozápadu.

(Státní hranice zakreslíme do mapy.)

V politickém rozdělení celá republika Československá dle zákona z r. 1920 dělí se na župy (celkem 21, s Podkarpatskou Rusí 22), dosud však zachováno ještě rozdělení na země jako větší správní celky. A tak znázorněné území lze politicky rozlišiti na Moravu, Slezsko (Opavsko s Hlučínskem a Těšínsko) a Slovensko. V čele zemské správy na Moravě stojí zemský správní výbor, ve Slezsku zemská správní komise, na Slovensku ministerstvo pro správu Slovenska. Ze žup zabírá jih naší mapky župa XV. se sídlem v Bratislavě a k ní na severovýchodě na území Slovenska přiléhá župa XVII se sídlem v Turčanském sv. Martině. Těšínsko je župou XXI se sídlem v Těšíně, severovýchod Moravy a velká část Opavska s Hlučínskem tvoří župu XIV se sídlem v Opavě; s ní na západě sousedí župa XII se sídlem v Olomouci a k ní v jiho-východě moravským, vklíněna mezi župy XII, XIV, XV a XVII připojuje se župa XIII se sídlem v Uh. Hradišti. Župy dělí se na menší správní celky, soudní okresy (na Moravě a ve Slezsku) nebo okresné úrady (na Slovensku).

(Můžeme zakreslití zemské a župní hranice do mapky nebo je pouze naznačiti v legendě.)

V o j e n s k ý v ý z n a m. S vojenského hlediska území, znázorněné na mapce, je pro náš stát neobyčejně důležitosti. Máť pro nás dvě velké nevýhody zásadního významu:

1. Část Karpat od stoku Moravy s Dunajem až po styčný bod hranice těšínsko-polské se slovensko-polskou svým hornatým rázem a nedostatkem komunikací pro náš stát znamená nepříznivou překážku spojení mezi západem a východem republiky (Slovenskem a Čechami, Moravou a Slezskem).

2. Nížina moravská, spojená Moravskou Branou s nížinami v Poodří (nížiny německé, příp. německo-polské), znamená pro nepřítele snadno přístupnou cestu, neposkytující nijakých přirozených překážek postupu, a zároveň udává směr, kterého by nepřítel (ev. nepřítel) mohl snadno použiti k tomu, aby těžil z nepříznivě protáhlého tvaru našeho státu k tomu cíli, aby svým vpádem rozdělil stát náš na dvě části a těmto znemožnil spojení, tím spíše, že v této akci byl by ještě podporován nevýhodou výše (pod 1.) zmíněnou, totiž příčnou horskou barierou Karpat, která nám již i tak znesnadňuje spojení západu s východem.

K dovršení nepříznivě přirozených podmínek právě na severním okraji Moravské Brány, cesty, lákající nepřítele ke vpádu, skoncentrován je hlavní měrou náš průmysl uhelný a železářský, jehož ztráta by znamenala těžkou ránu, ne-li plné ochromení našeho válečného průmyslu.

Proto nutno pro zdárnou obranu našeho státu v případě války se severním sousedem pamatovati především na zabezpečení exponovaného průmyslového okrsku ostravského a tím i znemožnění vpád nepříteli do Moravské Brány. Kromě toho za každou cenu nutno usnadniti spojení západu a východu republiky zbudováním řady souběžných komunikačních linií — železnic a prvo-třídních silnic — vedoucích z úvodí Moravy a Odry do Pováží a dále k východu.

O vojenském významu Dunaje a Bratislavského předmostí pro případ války s jižním sousedem netřeba se snad zvláště zmi-

ňovati. Že i v tomto případě platí, co jsme řekli o nutnosti dostatečného množství komunikací, spojujících východ a západ republiky, je samozřejmo.

(Vojenský význam území vypíšeme v legendě.)

V rozvinutí daného tematu ukázal jsem zhruba, co vše asi možno do mapy zakreslit a v legendě připojit. K závěru připomínám, že vyčerpál jsem v tomto případě jednotlivé body tematu dosti podrobně, proto zkrácení nebo vynechání toho kterého odstavce (na př. stručnější zmínka o geologických poměrech, vynechání méně důležitých komunikací, opominutí lokálního, méně významného průmyslu, nezakreslení župních hranic, povšechnější zmínka o porostu půdy nebo o projektech průplavu a pod.), nezavádalo by ještě příčiny ke špatné klasifikaci.

Pro zakreslování do mapky záhodno je držeti se — dle možnosti — smluvných značek, užívaných běžně na mapách našeho vojenského ústavu zeměpisného. Hranice národnostní, průběh horských hřebenů, ohraničení nížin a pod. lze označiti barevnými tužkami; také, má-li kandidát po ruce dostatečný počet barevných tužek, může případně komplikovanější smluvné značky nahraditi barevnými čarami (železnice a silnice). Vždy však třeba uvéstí výklad značek použitých (v legendě), aby bylo lze mapu snadno čísti.

Prameny:

1. Mapy: Mapy generálního vojenského ústavu zeměpisného 1:200.000 (listy: Bratislava, Komárno, Břeclava, Trenčín, Baňská Bystrica, Olomouc, Opava, Osviecím).
Machát-Horák, Nástinná mapa Československé republiky (nakl. Rašín).
Ottův Zeměpisný atlas.
Woldřich, Geologická mapa Československé republiky 1:750.000.
2. Zpracování povšechné:
Koláček, Fysikální zeměpis karpatské části Československé republiky. (Země a lidé, sv. 14, Praha 1921.)
Machát, Ilustrovaný zeměpis všech dílů světa, sv. II., část C. (Střední Evropa, zpracovali Koláček, Machát a Urban.)
Matoušek, Všeobecný zeměpis Slovenska. (Země a lidé, sv. 36, Praha 1922.)
Adamus, Naše Slezsko. (Země a lidé, sv. 51, Praha 1924.)
Ottův Naučný slovník, hesla: Morava, Slezsko, Slovensko.
3. Zpracování zvláštní:
Národopis:
Šembera, Základové dialektologie československé.
Bartoš, Dialektologie moravská.
Týž: Lid a národ.
Obchod a průmysl:
Veselý, Industrie et commerce (Butter-Ruml, Encyclopédie Tchécoslovaque, Orbis, Praha 1923).
Zemědělství:
Zprávy státního úřadu statistického, R. V. 1924, č. 22/23, 37, 44, 92.
Hustota obyvatelstva:
Předběžné výsledky sčítání lidu z 15. února 1921, Praha 1921 (vyd. Stát. úřadu statistického).
Školství:
Zprávy Státního úřadu statistického R. IV. 1923, č. 2, 3, R. V. 1924, č. 9/12, 2/3.

Železniční síť:

Jízdní řád čs. železnic.

Zprávy veř. služby technické, R. II., str. 187 a 519.

Silniční síť:

Mapy gener. vojenského zeměpisného ústavu 1:200.000.

Zprávy veř. služby technické, R. II., str. 314 a 542 (ref. ing. Veselého).

Vodní cesty:

Plavební ročenka 1923, str. 112—116.

Vojenské Rozhledy, R. V. 1924, str. 148—150.

Letecké spoje:

Almanach letectví 1924, str. 141.

Elektrifikace:

Horký, Elektrotechnický almanach československý 1923, 1924.

III.

Major gen. štábu Antonín HOLUB:

Válečné dějiny.

Směrnice pro přípravu kandidátů do Válečné školy pro rok 1924/25.

I. Úvod.

V krátkém čase, který ještě zbývá před letošními přijímacími zkouškami do Válečné školy, nelze vnikati příliš hluboko do rozboru o účelu, metodě a studiu válečných dějin; postačí tu, naznačíme-li budoucím adeptům vyššího vojenského studia směry, jak uplatnit ve stručném, logickém podání to, čemu se dosud podle vydaných směrnic naučili.

Podle Věstníku ze dne 3. května 1924, část 26, byly přijímací podmínky do Válečné školy z předmětu válečných dějin stanoveny na rok 1924/25 takto:

Od aspirantů se žádá především znalost:

I. Vývoje válečnictví od nejstarších dob až do světové války se zvláštním zřením k jednotlivým charakteristickým obdobím, která jsou v označeném Věstníku podrobně uvedena, dále

II. povšechná znalost těchto válek: 1796 v Itálii, 1805 včetně bitvy u Slavkova, 1812, 1866 v Čechách, 1870 (až do 18. srpna včetně), balkánská válka 1912/13 až do pádu Drinopole a válka ruskojaponská.

Jde tedy ve válečných dějinách o rozbor otázky v mezích daného programu. Pokud jde o požadované válečné tažení, třeba je znáti a uvést jen v hlavních rysech.

Dříve než přikročím k užšímu vymezení uvedené látky, neopominám zdůraznit, že válečné dějiny nutno pojímati jako celek. Bylo by chybné, nazírat na válečné dějiny jako na serii některých válek bez souvislosti mezi sebou. Válečné dějiny tvoří celek a jsou podřízeny zákonům vývoje. Každý akt toho velkého dramatu, kterému říkáme válka, přičleňuje se k aktu předcházejícímu a následující epocha čerpá vždy z epochy předcházející mnohé prvky, které zpracovává k novým formám podle typických vlastností svého kulturního prostředí. Bylo by tedy chybné a neuži-

tečné, chtějí studovati jedinou válku, izolovanou v prostoru a času, neboť pojmání válečných dějin jako celku jest základem pro pochopení tohoto studia.

Co se od aspirantů žádá při zkoušce z válečných dějin v roce 1924/25, jest písemná práce, omezená časově na čtyři hodiny.

Jde tedy o slohovou práci, o kompozici a to jak v případě rozboru válečnictví, tak v případě popisu některého válečného tažení. Chci se v této úvodní stati omeziti jen na všeobecné směrnice a zásady, příště pak probereme konkrétní případ podrobněji a to jak vývoj válečnictví některé doby, tak i popis některé války.

II. Rozbor vývoje válečnictví některého období.

Ke každé slohové práci patří, jak známo, „o s n o v a“, kterou zde v několika bodech rozebereme. Především bude naší prací, která nebude přesahovati 4—8 archových stránek, v čele

a) ú v o d.

V úvodě stručně načrtne, o co nám v naší práci jde, vyzvedneme stěžejní části práce a uvedeme základní myšlenky, k jichž objasnění chceme svou prací přispěti. Zde v úvodě načrtne též stručně soudobé politické, eventuálně též sociální, hospodářské a kulturní prostředí, tedy širší historický rámec, ze kterého uvedené válečnické období vyvěralo a uvedeme eventuální styčné body neb plochy s naším kulturním a vojenským prostředím. V dalším se věnujeme vlastnímu obsahu naší práce, jest to

b) t é m a,

které máme zpracovati. Tu budeme opět postupovati metodicky a budeme analysovat jednotlivé prvky válečnictví oné doby, o kterou nám běží. Obsah práce rozdělíme si na kapitoly, čímž získáme na jasnosti a přehlednosti.

Vyniká-li v uvedeném období některá silná osobnost, která dala celé době, jak se často stává, pečeť své individuality, tu se věnujeme především rozboru této

1. osobnosti. Dále podrobíme stručné analýsi
2. soudobou armádní a brannou organizaci, dále
3. soudobou pěchotu,
4. jezdeckvo,
5. dělostřelectvo,
6. ostatní pomocné zbraně a služby,
7. generalitu, generální štáb a důstojnický sbor a
8. přikročíme k jakési syntéze uvedených prvků tím, že vyličíme způsob vedení boje, soudobou taktiku a konečně
9. způsob vedení války, strategii, načež shrneme

c) v z á v ě r u,

stručně vše to, o čem jsme pojednali, snažíce se zachytiti základní myšlenky uvedeného období. Zde se pokusíme též o kritiku, srovnávajíc své téma s jinými válečnickými údobími a snažíce se vyzvednouti zásadní poučky vojenského rázu.

III. Popis některého válečného tažení.

Také zde jde o slohovou práci, omezenou krátkým časem čtyř hodin. Počneme jako při rozboru vývoje válečnictví s

a) ú v o d e m,

který bude zpracován podobně, jak již načrtnuto. Hlavní část naší práce bude zaujímající opět

b) t é m a,

které opět metodicky rozčleníme na kapitoly. Především nám půjde o

1. mezinárodní, širší dějinný rámec, ze kterého uvedená válka vyvřela. Dále o

2. užší, národní, dějinný rámec, tedy o situaci válčících států. Zde půjde též o to, zjistiti příčiny války, které jsou často mnohotvárné a jsou politického, hmotného a ideového rázu.

3. Ke studiu každé válečné události patří studium povrchu zemského, studium zeměpisu a terénu. Nutno se tedy též zmíniti o zeměpisných vlastnostech válečného dějiště a pak terénu, hlavně tam, kde operace vyústily v bitvu.

4. K porozumění každé války jest třeba vyličití byť i stručně válečnictví uvedeného období.

5. Nezbytnou složku naší práce bude tvořiti též stručná charakteristika vedoucích osobností.

6. Další kapitolou naší práce bude pak pojednání o přípravách k válce, o válečných a operačních plánech a o nástupu. Sem patří též nezbytné složení válčících armád, ordre de bataille a pak přibližný poměr sil, vyjádřený v početních stavech.

7. Po těchto, více méně úvodních kapitolách přikročíme konečně k vyličení průběhu celé války, neb jejich jednotlivých částí, podle daného námětu, k vyličení operací a bitev, až do přirozeného konce každé války, do uzavření míru. A konečně shrneme opět v

c) z á v ě r u.

stručně vše zásadní, o čem jsme pojednali. Shrňme nejvýznačnější vojenské události tažení, nové způsoby operací a boje, osvětlíme nejvýznačnější vlastnosti vojevůdců a pokusíme se opět o kritiku, činíce srovnání s jinými válečnými událostmi a snažíce se vytyčiti ze studované války ověření svých vojenských zásad.

Tolik zatím pro dnešek. Uvedené dvě osnovy buďtež jen vodítkem, abychom měli stále na očích všechny složky každé užitečné vojensko-historické práce. Tyto dvě osnovy nás pak doleji povedou ke konkrétnímu příkladu, totiž k rozboru určitého válečnického období a pak k popisu některého válečného tažení.

V každém případě uvedu vždy příslušnou literaturu, částečně již naznačenou v citovaném věstníku. Jde především o literaturu, kandidátům skutečně přístupnou a pojednávající o uvedené látce stručným, hutným a lehce srozumitelným způsobem.

Do rozeslání příštího čísla Vojenských Rozhledů nechť se aspiranti do Válečné školy pokusí o stručné zpracování 1. části tažení roku 1796/97 podle shora uvedené osnovy, v rozsahu asi 4—8 archových stránek. Jde o vylíčení událostí od počátku války až do příměří v Cherescu (28. dubna 1796), po kterém byli Sardinci vyřaděni z boje a po kterém Bonapartovi zbývalo ještě zdolatí Rakousko, k čemuž došlo, jak známo, ve skvělých bojích okolo Mantovy. V příštím čísle Vojenských Rozhledů bude pak aspirantům lze srovnati své práce s příkladem, který tam bude o uvedené látce zpracován. Tak budou kandidáti míti možnost, vyvarovati se ještě v hodině dvanácté nejhrubších chyb při zpracování látky, jim až dotud celkem cizí.

Nákladem VÚV vyšlo :

velice důkladné a obsažné dílo o 301 straně,
s četnými vyobrazeními a s 11 velkými mezi
textem zařazenými obrazovými přílohami
kapitána *Josefa Frimla* :

KULOMETRY

Za 28 Kč.

Právě vyšlo!

VOJNA

**Česká minulost v díle
Jiráskově.**

Uspořádal Dr. R. TSCHORN.

Kniha tato podává naši vojenskou minulost, která
se odráží v díle našeho slavného Mistra
ALOISE JIRÁSKA.

Jest to dobrá kniha pro našeho vojáka.
Nechť neschází v žádné vojenské knihovně.

Knihu tu vydal

**Čsl. vědecký ústav
vojenský**

Praha II., Ostrovní ulice číslo 26.

Tam budtež řízeny všechny objednávky.

Cena této objemné knihy o 650 stranách a s velmi
četnými obrazy jest **55 Kč.**